

gener 1995 núm. 152 150 PTA.

LLUCMAJOR

de pinte en ample

ENTRE LA MORT I LA INDIGNACIÓ

100 cl.

25% vol.

XAROP
d'en
GORI
F. Vidal

Elaborado por Destilerias F. Vidal Catany, S.L. - C. San Francisco, s n.

LLUCMAJOR (MALLORCA)

Emb. 1696 - PM Reg. Ind. 7.5497 Elaborado en España

N.R.S.I. 30.3182 / PM

EDITA

Obra Cultural Balear de Lluçmajor

INFORMACIÓ i PUBLICITAT
C/ Bisbe Taixequet, 105 (Lluçmajor)**DIRIGEIX**

Catalina Font

COL·LABOREN

Sebastià Alzamora	Miquel Bezares
Miquel Barceló	Celso Calviño
Ignasi Barceló	Miquel Cardell
Llúcia Caldés	Joan Clar
Francina Capellà	Antònia Font
Sebastià Cardell	Bartomeu Font
Damià Duran	Maties Garcias
Joana Font	Miquel Janer
Catalina Garau	Coloma Julià
Antoni Ginard	Benet Llompart
Franc Jaume	Francisca Mut
Antoni Llompart	Miquel Mut
Llorenç Mascaró	Jaume Oliver
Antoni Monserrat	Margalida Palou
Maties Mut	Bartomeu Prohens
Guillem Oliver	Jaume Salvà
Nanda Ramon	Miquel Sbert
Sebastià Rubí	Catalina Serra
Josep Sacarès	Joan Socias
Tomeu Sbert	Arnau Tomàs
Jerònia Socias	Antoni Vadell
Gabriel Thomàs	Bàrbara Verdera
Pere F. Torrens	Francesc Verdera

SECCIÓ ESPORTIVA**Coordinador:** Joan Quintana**Col·laboren**

Joan Jaume, Jaume Manresa

IMPRIMEIX**TIRRENA, S.A.**

TEL: 55 52 12

C/ Pintor Joan Gris, nº 2
MANACOREl pensament de la Revista
s'expressa només a través
de l'Editorial

Editorial

Fummajor de s'Estalella

La notícia va saltar el dia dels Innocents i, tammateix, ningú no la va prendre a cosa de berbes. Tres anys i mig de silencis i anar fent no podien tenir un altre desenllaç: el Govern Balear proposa la construcció d'una nova central energètica a la marina de Lluçmajor, entre el Cap Enderrocat i s'Estalella.

A l'hora d'escriure aquestes ratlles, només el GOB i els Verds han fet pública la seva posició frontalment contrària al projecte. És prest per parlar de silencis quan encara no hi ha hagut temps per conèixer un detall la proposta de l'executiu autonòmic ni per elaborar respostes matisades a l'avantprojecte de Pla Energètic per a les Balears, però la fredor amb que ha caigut la notícia a la Vila fa tèmber que la sang calenta que, un mes de juny, mobilitza mitja Mallorca al crit de "Salvem s'Estalella" ha tengut temps de refredar-se amb el pas de tres hiverns.

Mentre esperam, impacients, tal reacció, constatem un fet. En tres anys, a Lluçmajor i al conjunt de les Balears hem estat incapaços de plantejar un debat seriós sobre el model energètic que necessitàvem a un territori com el nostre -limitat, petit- que ha bastat la seva actual riquesa en l'explotació d'unes condicions naturals -paisatge, clima, situació...- que malmetem diàriament. I aquí, en la manca d'un model o d'una consciència alternativa, tenim el nostre taló d'Aquil·les: el punt feble de les nostres posicions contra els arguments tecnicistes de la Conselleria i de Gesa. Perquè de res valdrà el crit llucmajorer de "Salvem s'Estalella" contra el plebiscit quotidià de milions de bombetes encenent-se a les tres illes.

En aquest sentit general, podrem destacar dues notes positives de l'avantprojecte del Govern: que opti pel gas natural en comptes de pel carbó o el fuel -com pretenia GESA- i que hagi estat fet públic abans de les eleccions autonòmiques. D'aquesta manera el debat no quedarà emmascarat i permetrà que els ciutadans conscients puguin informar-se de les distintes posicions de cada força política en aquesta qüestió crucial.

Així, la iniciativa de la conselleria d'Indústria haurà contribuït a que la qüestió de s'Estalella no quedi arraconada en un calaix i pugui plantejar-se ben a les clares sense enrarir el clima cívic de la vila, prou contaminat per les últimes agressions del govern municipal contra grups de ciutadans que discrepen del seu parer: veïns de la ronda "retinguts" per repartir propaganda escrita, exposicions censurades i tancades per la força, diaris privats de publicitat municipal per publicar informacins dels "contraris", multes al GOB i a l'Associació de Veïns de s'Estanyol per penjar cartells, impunitat per a les bandes que agraixen la publicitat d'actes públics contaris a l'actual majoria i problemes als organitzadors de la festa, conformen un rosari de fets que dibuixen el perfil de la Intolerància, asseguda a les cadires del trist poder municipal que no gosa motar si a Palma diuen calla.

Fummajor, la Taifa. ♦

Plenari de l'Ajuntament

L'Auditoria a gust de tothom

Arnau Tomàs

L'equip de govern del PP s'ha avançat en el rèplica de la moció presentada pel PSOE sobre el deute de mil vuit-cents milions acumulats per l'Ajuntament actual, que tanta expectació havia despertat, i que es va veure ratificada per l'assistència de públic i mitjans de comunicació a la sala de sessions del consistori llucmajorer.

Efectivament, en el punt sisè de l'ordre del dia hi havia l'aprovació de l'Auditoria realitzada per "Ernst i Young" el 15 de juny del 91, quan ASI-PP es va fer càrrec de l'Ajuntament. Lluç Tomàs, en comentar i informar l'Auditoria en els aspectes més importants, va dir que aquesta els dona la raó per complet, quan especifica que el 91 hi havia un desfasament de 620 milions de pessetes, entre dèficits acumulats d'un any a l'altre, obres començades però no acabades, deutes de 80 milions no comptabilitzats, augment de 18 milions al Polígon industrial, crèdits obtinguts i no aplicats al seu destí habitual, etc. Conclusió final del Sr. Lluç Tomàs: "Un deute de 620 milions l'any 91".

Joan Monserrat, com a rèplica, no tengué altre remei que llegir la moció presentada sobre el tema, que figurava als darrers punts de l'ordre del dia; una moció que, en un dels aspectes més destacats, digué referent a l'Auditoria que "no presenta en cap moment els forats que aquells escamparen en tots els mitjans de comunicació en una campanya de desprestigi". Va afirmar que l'Auditoria va acabar pel gener i demanà "per què l'han tenguda amagada nou mesos"? També va assegurar que totes les obres començades per ells es trobaven rebudes i pagades, que tenien factures per cobrar de 134 milions i que d'aquests 620 milions de deute, se'n justifiquen ben clarament 500. L'ex-batle socialista va criticar el crèdit subscrit pel PP-ASI de 600 milions al començament del seu govern, i els deutes i convalidacions seguits, el resultat dels quals és que, actualment, l'Ajuntament té un deute de 1.900 milions de pessetes. "Qui en pagarà les conseqüències?".

La segona moció presentada pel PSOE, que va anar a càrrec de Tomàs Garcias, sobre la redacció d'un pla de

viabilitat, aquest regidor es va tornar a referir als deutes contrets pel PP-ASI des que es varen fer càrrec del Consistori, i que sumen 1.715 milions de pta. que acumulen 114 milions en interessos i va proposar finalment d'incloure als pressuposts del 95 una partida per realitzar una altra Auditoria "del temps que vosaltres heu governat".

Lluç Tomàs, com a resposta, va justificar aquests 1.381 milions de deute, "que han passat per tots els plenaries", procedents de despeses addicionals (99 milions), en obres sense finalitzar (1.072 milions) i que només de 183 milions (per la compra de Ca'n Clar, Hotel Maracanà, desaigües del camí el Cap Blanc i obres de l'Avda. Miramar de s'Arenal) es pot fer responsable el seu govern. Va acabar tot dient que si no hagués estat pels defectes esmentats de l'anterior consistori socialista, "que ens originen 440 milions en interessos, amb aquesta quantitat haguéssim pogut realitzar totes les inversions programades". I la moció no fou aprovada.

Altres temes

Es va aprovar una altra convalidació de despeses addicionals, amb el vot en contra del PSOE, que va demanar un altre cop que s'atenguin al pressupost sense més convalidacions.

Adjudicació de les obres d'ampliació del Cementiri Municipal, 1a. fase a l'empresa Pascual, per 66 milions de pessetes.

Com a tema d'urgència no assenyalat a l'ordre del dia, va ser una altra convalidació de despeses, aquesta de 6 milions, per a la pròrroga del servei de medicina esportiva juvenil, regentada pel Dr. Llopis. El PSOE, en boca de T. Garcias, s'hi va oposar tot al·legant que aquest tema, a més de no ser d'urgència, "dubtam que sigui legal i que s'hagin presentat les factures i el treball que s'ha realitzat". El batle, G. Oliver, li va contestar que tot és completament legal i justificat i que l'esmentat metge ha realitzat més de tres mil revisions entre alumnes i esportistes".

Val a dir que en aquesta sessió plenària assistiren tots els regidors exceptuant Joaquín Rabasco. ♦

*Sabates
Ca'n Gramet*

Venda de mostres • Parells solts

C/. Bisbe Taixaquet, 6 - Tel. 66 03 74 • LLUCMAJOR

FORN DE PA
I
PASTISSERIA

Ca'n Lluç

Sant Llorenç, 78 - a - Tel. 66 06 69
LLUCMAJOR (Mallorca)

Multa a British Caledonian

El titular de la Conselleria de Comerç i Indústria, Cristòfol Triay, ha proposat la imposició d'una sanció administrativa de 120 milions de pessetes a l'empresa British Caledonian, titular del centre de simulació de vols del terme de Lluçmajor.

Amb aquesta sanció, el Govern pretén de recupear les ajudes que va concedir a British Caledonian per a la seva instal·lació a Mallorca.

A l'acord que subscriuen el govern i British Caledonian, l'empresa es comprometia a mantenir operatiu el centre per un mínim de cinc anys a partir de 1989 i aquest termini no s'ha complert. Les ajudes concedides pel Govern han estat valorades en els 120 milions que figuren a la proposta de la Conselleria de Comerç i Indústria. ♦

Comunicat de l'Ajuntament

El batle de Lluçmajor, Sr. Gaspar Oliver vol puntualitzar, davant els comentaris de la premsa provincial sobre l'acte de protesta a la plaça del Pescador de s'Estanyol el següent:

L'Ajuntament de Lluçmajor no té capacitat legal per legalitzar cap tipus d'associació. Això és competència de la delegació del Govern.

Només correspon a l'Ajuntament la declaració d'interès municipal per posteriorment ser inscrita al registre municipal d'entitats de participació ciutadana, mitjançant l'aprovació al plenari municipal.

L'Ajuntament de Lluçmajor no ha pretès imposar a l'AA.VV de s'Estanyol unes condicions més restrictives o limitatives que a d'altres associacions legalitzades al registre municipal.

L'Ajuntament de Lluçmajor aplica el principi d'igualtat a la seva actuació.

Finalment vol aclarir, com a batle, que ni per part de l'Ajuntament ni seva no existeix cap inconvenient a procedir a la inscripció de l'AA.VV de s'Estanyol. ♦

"Taula Rodona" estrena una obra informativa sobre la sida

El passat 19 de desembre i per iniciativa d'A.L.A.S., l'Associació ciutadana de lluita anti-sida, el grup de teatre "Taula Rodona" va fer l'actuació de pre-estrena a Lluçmajor de l'obra "Solamente una vez", per als alumnes de l'Institut Pere de Son Gall.

Amb aquesta obra, que s'estrenarà el 16 de gener al Teatre Principal de Palma, es pretén d'informar i prevenir de la forma més amena sobre la sida.

L'Associació A.L.A.S. va néixer el 1986 quan existien 6 o 7 casos de sida a les Illes Balears: Actualment n'hi ha 730.

L'Associació ha promocionat aquesta obra de teatre com una alternativa per arribar a la gent i en un manifest de l'1 de desembre demana que els diferents grups farmacèutics unifiquin les forces per trobar el tractament eficaç per combatre la sida, que l'administració destini majors esforços i pressuposts per a la investigació, i que tots ens conscienciem perquè l'angoixa dels afectats necessita el suport de tothom en tot moment. ♦

SPORTS

ca'n salom

Cordelleria
i espadenyeria

C/ Músic Joan Xamena, 12 • Tel. 66 14 84 • (Lluçmajor)

Encontre de Delegacions de l'OCB a Santa Margalida

El passat dia 3 de desembre es va celebrar a Santa Margalida l'Encontre de Delegacions i Revistes de l'Obra Cultural Balear per debatre el present i el futur de les delegacions, la presència i paper de l'OCB a cada localitat, l'activitat de cada delegació, la necessitat d'augmentar la relació entre les delegacions, la possibilitat de creació de delegacions a cada un dels municipis i la de doblar el nombre d'associats, per tal de donar suport a la campanya per pro-

moure un gran moviment cívic per la llengua i pel país.

A més de la sessió de treball realitzarem una visita cultural al poble organitzada per la delegació anfitriona de Santa Margalida.

La convocatòria va comptar amb l'assistència de les delegacions d'Alaró, Búger, Inca, Lluçmajor, Santa Margalida, Marratxí, Sant Joan i Valldemossa. ♦

Centre Òptic **Expolent**

M. Paloma Gari
Optica Optometrista
Contactòloga

LENTS DE CONTACTE
CONTROL VISIÓ

C/. Berga, 26
Tel. 26 33 74
S'ARENAL

CENTRE DE PREPARACIÓ AL PART

Catalina Serra Calafat
(Comare)

**També hi ha servei de
massatges terapèutics**

Cl. Rigo, 73 - Tel. 66 24 90

S'Arenal

Projecte d'ordenació de part d'un torrent i garriga

Tomeu Sbert

Segons informacions oficials, existeix un projecte d'ordenació i embelliment del torrent de "Na Clot" i també d'una ampla zona de garriga que el circumda. Això va des de l'Avinguda Europa al carrer de Costa i Llobera, torrent que passa per la part de darrera dels hotels Bahamas, Tropical Park, Luna Park, Caribbean o Antígona, Pinos Mar i antic Torrente. I, a part, altres edificis construïts, com són blocs de vivendes. L'esmentat torrent desemboca a les instal·lacions del C.N. Arenal.

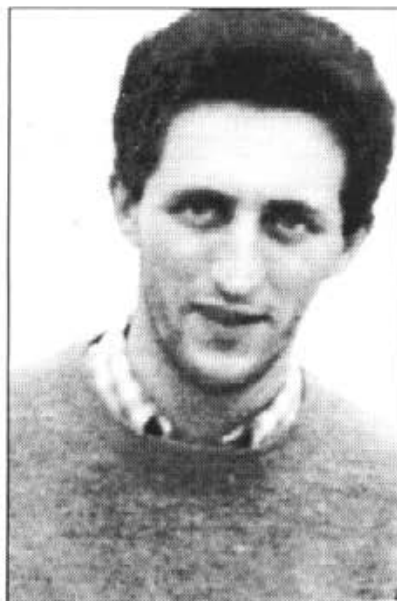
Amb un pressupost inicial de diversos 120 milions de pessetes, la millora es duria a terme el 1995, amb la construcció d'un passeig, quasi com una espècie de continuació de l'actual construït a primera línia. Endemés de les zones de passeig, zones ajardinades o bancs per a descans, es netejarà una ampla zona de garriga, adequant camins o carreranyes per passejar-hi. La dotació de l'enllumenat públic també es durà a terme i, en conseqüència, allò que va ser anys i anys zona de brutor, d'escombreries i deixada de banda, esdevindrà pentura un lloc acollidor, ja que l'embelliment anirà unit a la pròpia natura de pins, alzines, ullastres i sivines.

L'Ajuntament de Llucmajor és el promotor de les obres i compta amb el suport econòmic de les conselleries d'Obres Públiques i de Turisme.

Dur endavant aquesta millora reportaria, en part, anar retirant aquesta imatge que la zona turística llucmajorera conté un grau elevat de degradació respecte d'altres zones més modernes i planificades d'una altra forma. El torrent de "Na Clot" és encara una "taca negra" dins el món turístic del terme llucmajorer.

Notícies breus

-Quique Ogazón, entrenador de la U.D. Arenal, ens ha dit: "El nostre conjunt és format per gent jove. Tenim plena confiança en ells. Esperam

Quique Ogazón, entrenador U.D. Arenal.

que es conservarà la categoria nacional, hem fixat un nou porter i ara està a punt de firma un davanter molt resolutiu davant la porteria contrària. La recuperació de l'equip començarà aquest mateix mes de gener".

-A Badia Blava i a Badia Gran es parla de construir una església. L'arquitecte serà el llucmajorer Sebastià Gamundí.

- "Amics dels Reis d'Orient" i altres entitats culturals organitzaren l'arribada dels Reis Màgics. Vingueren en embarcació. Molta gent, vista-sa caranava, visita de l'església parroquial i repartiment generós i espectacular de joguets i regals.

-A l'església parroquial es va celebrar la VIII "Mostra de Cançons de Nadal", que va ser una meravellosa manifestació juvenil dintre el món dels cànctics nadalencs.

-Les obres de primera línia de s'Arenal - Palma, aquest hivern continuen amb màxima lentitud. Fa anys que s'haurien d'haver acabat. La parsimònia és de casta grossa.

-Els arenalers Ll. Rullan i B. Sbert faran una xerrada a Madrid a un seminari d'IESE sobre temàtica turísti-

ca.

-A les pistes del "Gran Playa Tennis Club" tengué lloc la celebració d'un torneig interterritorial, tennis infantil amb una nodrida participació de tennistes peninsulars. El "Gran Trofeu Interplastic", amb l'assistència d'E. Gamero, Director general de Promoció Turística. Va ser tot un èxit esportiu.

-El Can Montes-s'Arenal de volei, va sumant victòries en la competició oficial. Juga els partits de casa en el municipal de Son Verí Nou.

-F. Ferré, regidor actual d'esports i delegat d'alcaldia a s'Arenal ha fet unes interessats declaracions a un diari de Palma, en el sentit d'haver rebut moltes indicacions de gent per formar un nou partit de cara a les properes eleccions municipals.

-Dues escopetades va disparar un jove des del balcó de casa seva contra els seus pares. No va ferir ningú i fou detingut, entregat al jutge i empresonat.

-Truc! Retruc! Al "VIII Gran Torneig de Truc de les Illes Balears" dos grups de s'Arenal, de 10 parelles respectivament, prenen part i juguen les partides al Complex Tennis Arenal.

-Es diu que el Real Betis podria ser l'equip de luxe per participar al torneig commemoratiu de les noces de plata de la U.D. Arenal. Això han dit.

-El passat dia 27 de desembre va tenir lloc a l'església parroquial un Concert de Nadal a càrrec dels alumnes de l'Escola de Música de Llucmajor (i ja fa poc temps, també de s'Arenal). El públic assistent va ser nombrós i la vetllada encantadora. ♦

300 veïnats reclamen semàfors

F. Verdera
Fotos: Maria Garcias

El passat 3 de desembre es va produir un nou accident mortal a la Ronda de Migjorn. Francesc Rigo Veny, de 78 anys, va ser arrossegat per un cotxe quan només li mancava mig metre per acabar de travessar la Ronda i arribar a casa seva.

Els darrers 10 anys són prop d'una dotzena els que han mort d'aquesta manera i molts han estat ferits. Per això els veïnats de la Ronda i altres ciutadans sortiren al carrer i tallaren el trànsit per reivindicar la ins-

tal·lació d'una sèrie de semàfors: al Col·legi Públic Rei Jaume III, al camp municipal d'Esports, i a d'altres punts de la via.

Era el diumenge dia 4 i s'arribaren a fer caravanes de 8 kmts. per les carreteres dels volants.

L'accident va succeir justament quan els veïnats efectuaven, les darreres setmanes, una campanya de recollida de signatures per presentar al responsable d'Obres Públiques, Bartomeu Reus.

Quantes noves víctimes esperen per atendre les nostres reivindicacions? Aquesta era la pregunta que es

feien els veïnats de la Ronda.

Els més radicals es manifestaven a favor d'una nova carretera a l'exterior del cas urbà, d'altres consideraven que la mesura suposaria la desaparició dels nombrosos establiments comercials instal·lats a la Ronda.

Les reivindicacions se centraren en la instal·lació de semàfors, com a seguretat per poder creuar la transitada via.

El dimarts, dia 6, tres-cents veïnats es tornaren manifestar des de l'altura del bar Gran Via i l'avinguda Carles V fins a la rotonda de les carreteres de Campos i de Porreres. Unes cinc pancartes reivindicatives exigien la instal·lació de semàfors, reclamaven major seguretat i el final d'atropellaments mortals.

Efectius de la Guàrdia Civil del COS i de l'agrupació de trànsit desviaven els vehicles, tot evitant la circulació per la via de cintura. Els manifestants, només provocaren comptats talls de trànsit, ja que es limitaven a creuar a intervals el pas de zebra, obligant d'aquesta manera que els conductors reduïssin la velocitat.

El dimecres dia 7 el Conseller d'Obres Públiques, B. Reus, va rebre al seu despatx al Batle, G. Oliver, i una representació dels veïnats afectats. La delegació llucmajorera va exposar als responsables d'Obres Públiques i Trànsit la recerca de solucions urgents per dotar la Ronda d'una major seguretat vial.

Bartomeu Reus es va comprometre a donar una resposta definitiva i va assegurar que no actuava pressionat per les protestes i manifestacions populars. Va dir també que els tèc-

TROPICAL
SERVEI DE BEGUES
I MENJARS DE QUALITAT
A BON PREU

**BAR
RESTAURANTE**

Avda. Carles V
Tel. 66 11 17

Antònia Maria Prats Garcia
Associada n. 564

P

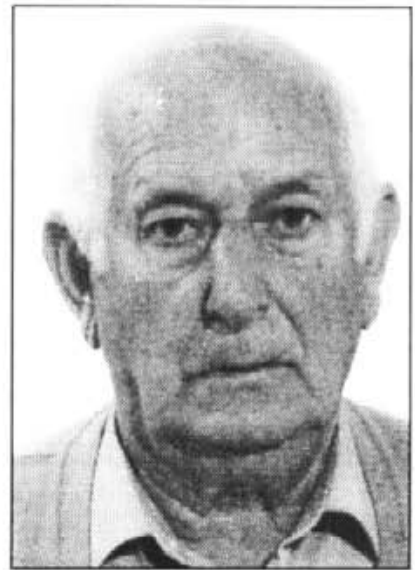
PRATS - GARCIA

ASOCIACION EUROPEA
DE
PROMOTORES INMOBILIARIOS

Plaça Espanya, 59 - 1r - esq. • Tel. 12 07 24
Fax. 12 06 74 (Llucmajor)

Francesc Rigo, la darrera víctima.

nic treballen en la proposta exposada pel batle, de substituir els actuals semàfors grocs, de precaució, pels "semàfors espies, que limiten ins-

tantàniament la velocitat.

El conseller va afegir que també es treballava en altres actuacions com la d'una nova rotonda a l'altura de

l'estació de servei Carles V, destinada a facilitar l'accés del trànsit procedent de s'Estanyol i les urbanitzacions de la costa de Migjorn.

Tant el batle com els representants dels veïnats consideren satisfactòria la proposta. ♦

FOTO CLAR
Perfumeria

Reportatges, Fotes d'Estudi Carnel... i una extensa gamma de productes de perfumeria

- OFERTES EN CAMERES FOTOGRAFÍQUES
- VENDA DE CARRETS

Carrer Nou, 8 - Tel. 66 06 32 - Lluçmajor

PERRUQUERIA

F i n a

C/. d'Es Vall, 49 Tel. 66 11 58

SEMAR

Industries Semar, s.a

C/. Tomàs Maserral, 6 - 8
Tel. 66 01 57 - Fax: 66 29 01 (LLUCMAJOR)

DISTRIBUCIONES

La Sirena, S.A.

- Embolits
- Cuixots
- Formatges

Avda. Carles V, s/n Tel. 66 23 11 (Lluçmajor)

Nit de música i foguerons a la plaça del Pescador de s'Estanyol

Més de mil cinc-cents persones varen participar a la vetllada contra l'ampliació del Club Nàutic

Francesc Verdera
Fotos: C. Julià

La plaça del Pescador de s'Estanyol va esdevenir la nit de dissabte dia 17 de desembre, escenari d'una festa reivindicativa en protesta contra la projectada ampliació del Club Nàutic. Música, foguerons i torrades en una vetllada que va reunir més de mil cinc-cents persones malgrat el fred i els núvols que anunciaven una tempesta imminent.

Daniel de la Quartet Baño Band i Toni Pastor, Fora d'es Sembrat, La Fosca, Música Nostra, Pa amb oli Band, Gual Permanent, Tots Sants i els llucmajorers Turmix Asesino varen ocupar de forma ininterrompuda l'escenari durant quasi sis hores de durada de la concentració organitzada pel GOB i per l'Associació de Veïns de s'Estanyol.

L'escalfor dels foguerons i les vitamines d'una bona torrada -botifarrons i llangonissa- amb l'obligat complement d'uns glops de vi asseguraven la resistència dels concentrats hores abans que els conjunts musicals pujassin a l'escenari. La intenció, que funcionava de meravella, era també un bon començament per a la vetllada de protesta.

Poc a poc, la plaça del Pescador

10

DOLÇ I SALAT

FRUITS SECS • CONGELATS
POLLASTRES A L'AST

Plaça d'Espanya, 8 - Tel. 66 24 06 - LLUCMAJOR

Restaurant

Gran Via

*Noces - Banquets - Comunions
i Batxigs*

Informació: Tel. 66 03 17- LLUCMAJOR

va entrar en calor a mesura que anaven succeint-se les actuacions musicals. Els concentrats, majoritàriament joves, participaven donant suport als diferents grups segons les particulars preferències. També s'hi sumaren curiosos i, naturalment, els partidaris de l'ampliació del club nàutic, que s'aproparen sigilosament al cèntric enclau per tal d'inspeccionar les files de l'"enemic".

La nit de protesta va comptar amb les adhesions i els telegrams de suport de quasibé totes les organitzacions ecologistes i partits polítics, exceptuant el PP. Fins quasi les tres de la matinada es va cantar i es va reclamar la conservació de la costa de s'Estanyol. Una conservació que passa ineludiblement per impedir l'ampliació del club nàutic que suposa doblar els actuals punts d'amarrament i l'ocupació de devers 17.000 metres quadrats de litoral.

Després de poques hores de son reparador, els organitzadors i membres de l'Associació de Veïns de s'Estanyol es veieren obligats a continuar la jornada. De bon matí reanudaven les taques perquè el permís facilitat per la batlia de Lluçmajor especificava, segons Pep Buades, president de l'Associació, que "no utilitzar la xarxa pública d'enllumenat, havien de garantir la seguretat de l'espectacle escenari de la concentració". "És a dir -afegeix Buades- màximes facilitats del batle" ♦

125è Aniversari del naixement de la nostra poetessa Maria Antònia Salvà de l'Allapassa i Ripoll

Sebastià Cardell

Foto: C. Julià

L'Ajuntament de Lluçmajor aprofità, amb encert, l'avinentesa d'aquesta data per retre homenatge, ben merescut, cal dir-ho, a dos germans de la família Salvà de l'Allapassa: Francesc i Maria Antònia. La Regidoria de Cultura organitzà amb aquesta finalitat, el 22 de desembre del propassat any a la galeria Bon-Art -c/ Bisbe Tai-xequet, 49- una EXPOSICIÓ HONORÍFICA del pintor Francesc i, a la sala d'actes del Consistori municipal, una TAULA RODONA sobre l'obra literària de Maria Antònia.

1. EXPOSICIÓ HONORÍFICA

Don Francesc (1867-1950) era el primogènit dels esposos Salvà-Ripoll i va néixer a Palma. El seu pare -advocat- tancat el bufet per la mort del seu germà hereu, Gabriel, i vingué amb Maria Antònia, la seva filla pubila, a viure a Lluçmajor on posseïa extenses terres pairals, i els seus dos fills, Francesc i Antoni, marxaren a la capital d'Espanya per raons d'estudis. El nostre pintor, els seus a la Reial Acadèmia de Belles arts de **San Fernando** i les impressions que produïren al seu esperit les pintures clàssiques del Museu de **El Prado** foren inesborrables com també les lliçons dels seus mestres Carlos Haes, Moreno Carbonero, Federico Madrazo, etc. El seu germà estudià Dret.

Acabada la seva carrera, tornà a Mallorca, es maridà amb Margalida Cerdà Fornari i va venir a viure a la nostra vila on naixeren els seus plànçons: tres filles i dos fills: Francesc i Jaume, progenitors de les famílies Salvà-Truyols i Salvà-Rovira.

La seva producció artística és abundosa, però ens falta la seva cronologia, com diu el Dr. Font Obrador al full que ha publicat l'Ajuntament, la lectura del qual recomanem, així com també la del catàleg. Hi podran llegir els temes, títols i els noms dels posseïdors dels distints quadres exposats al públic.

Ens parlaren durant la inauguració, a les 20'30 h., els Srs. Pep Manresa, el Regidor de Cultura, Mateu Monserrat, el Dr. Font Obrador i el Batle, Gaspar Oliver.

Assistí a aquest acte el Sr. Mariano Salvà i Tuyols i la seva família, net de l'homenatjat, per al qual el Sr. Font va demanar que li dedicassin un carrer, puix que ell creia que tenia els mèrits més que suficients.

Cal també fer esment que a la mateixa galeria hi havia

una exposició de temes nadalencs dels alumnes -futurs artistes- de distints centres docents de la nostra ciutat.

2. TAULA RODONA SOBRE L'OBRA DE MARIA ANTÒNIA SALVÀ

Aquesta taula rodona se celebrà al saló d'Actes de la Casa Consistorial a les 21 hores. En fou moderador el Dr. Joan Veny i Clar del Departament de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona i hi van intervenir els distints publicistes de la col·lecció "Papers de s'Allapassa" -fins avui sis, editats tots per l'Ajuntament- menys el Sr. Jaume Vidal i Alcover que ha traspasat ja el llindar de l'eternitat.

Després d'unes paraules del Regidor de Cultura, Sr. Mateu Monserrat, el Sr. Veny féu per ordre estricte la presentació dels components de la taula:

Miquel Sbert i Garau, autor de **Maria Antònia Salvà i Ripoll. Apunts per a una cronologia mínima**. 1990, 38 pp.; Jaume Vidal i Alcover, de **La poesia casolana de Maria Antònia Salvà**. 1990, 44 pp.; Margalida Tomàs Vidal, de **La trajectòria intel·lectual de Maria Antònia Salvà**. 1991, 48 pp.; Miquel Gayà i Sitjar, de **La poesia de Maria Antònia Salvà**. 1992, 28 pp.; Baltasar Coll i Tomàs, de **Diccionari d'adjectius. Obra poètica de Maria Antònia Salvà**. 1993, 98 pp. i Bartomeu Matheu Caimari, M.SS. CC., de **Lluç-Lluçmajor. Germanor Amorosa**, 1994, 58 pp.

Aquests senyors i senyora feren ús de la paraula i van exposar llurs punts de vista sobre l'obra de la nostra poetessa, amics, mestres, epistolari, edicions, estil, etc. Ens assabentaren de l'origen dels "Papers de l'Allapassa", ens llegiren fragment de prosa i poesies i ens recordaren anècdotes succeïdes amb la persona de Maria Antònia prou in-

teressant i ens feren diverses propostes o suggeriments entre els quals redactar-ne una biografia exhaustiva i fer un bust de Maria Antònia i un altre del Bisbe Jaume per a Lluç i una imatge d'aquesta Verge per a Lluçmajor.

El senyor Veny va donar lectura el contingut d'uns

fulls bellament escrits i sàviament raonats sobre el lèxic de Maria Antònia Salvà. Es va començar després el torn de preguntes i de respostes. L'acte finalitzà amb la intervenció de na Magdalena Servera recitant les poesies **Orfanesa** i **A la Mare de Déu de Gràcia**. ♦

Concert d'intercanvi

Sebastià Rubí

Fotos: Coloma Julià

Per iniciativa de l'Àrea d'ensenyaments artístics, dependent del Departament d'ensenyament de la Generalitat de Catalunya i amb el patrocini de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear així com del de l'Ajuntament de Lluçmajor, el passat 18 de desembre es celebrà, a l'església de Sant Bonaventura, un Concert d'Intercanvi entre les orquestres de Cambra del Conservatori Professional de Música de l'Excel·lentíssima Diputació de Tarragona i de l'Escola de Música de Lluçmajor.

Per efectes pràctics de la col·locació dels músics es canvià l'ordre del programa i així, en primer lloc, va intervenir l'orquestra de l'Escola de Música de Lluçmajor, sota la direcció del Mestre Ferran Vaquer Silvar interpretant dues obres, una de Haendel i una de Bartok.

La segona part del concert l'Orquestra del Conservatori de Tarragona, dirigida pel mestre Joan Pàmies Herranz i composta per 22 membres, dels quals hi havia 10 violins, 2 violes, 3 violoncels i 1 contrabaix, va interpretar dues peces, solament amb instruments de corda, i una tercera, amb la que hi col·laboraren 5 instruments de vent, 2 flautes, 1 oboe i 2 clarinets.

El concert finalitzà amb una interpretació conjunta de les obres "Joia en el món" de Haendel i "Santa Nit" de Grüber per la Coral Juvenil de l'Escola de Música, la Coral "Amics de la Música" de Lluçmajor i l'Orquestra del Conservatori de Tarragona.

El fet que els membres de l'orquestra de Tarragona fossin mestres de música i que els de la de Lluçmajor fossin, encara, alumnes explica la lògica diferència de nivell

que exhibiren ambdós conjunts. Cosa que no ens ha de decebre, sinó d'encoratjar, pel fet de pensar que d'aquí a uns anys tindrèm a Mallorca una orquestra de tanta categoria com la que exhibiren els tarragonins. I dic a Mallorca, en conjunt, perquè, apart de l'Orquestra del Conservatori de Palma, la de Lluçmajor és l'única que té un caràcter permanent.

L'èxit de l'intercanvi així com l'experiència d'allotjar als membres de l'Orquestra i demés autoritats a casa dels pares dels alumnes de Lluçmajor fa que hi hagi un projecte, en fase molt avançada, de tornar-los la visita, amb el patrocini de la Conselleria de Cultura, devers el mes de Març del 95.

Manca dir, finalment, que l'Escola de Música oferí, aiximateix, dos concerts de Nadal, un a Lluçmajor, el dia 23 de desembre i un a s'Arenal el dia 27. ♦

ANTÒNIA ISERN

major
net

Perruqueria unisex

C/. MAJOR, 7 • LLUCMAJOR • TEL. 66 13 59

Quatre mots

Pep Manresa, director de la Galeria Bon Art

C. Font
Foto: C. Julià

-Per què va néixer la galeria Bon-Art?

-Feia temps que tenia ganes d'obrir una galeria perquè trobava que en aquesta ciutat hi feia falta. Vaig obrir-la amb la finalitat de dur a terme uns determinats objectius, un dels quals seria muntar una Acadèmia d'Art i fer Antològiques, perquè tenim i hem tengut gent molt bona, que s'ha de conèixer.

-Quina és la seva funció?

-Realitzar mostres de pintura, de fotografia, de dibuixos... tot el que estigui relacionat amb l'art i altres finalitats com conferències i ampliar els coneixements culturals i socials tant a nivell escolar com d'adults. A mi m'agradaria potenciar un cicle de xerrades sobre Art, duites per especialistes ja que la gent quan acudeix a una exposició moltes vegades no té un criteri prou clar. Sap si li agrada o no però no el per què.

-Quines exposicions s'hi solen fer?

-De moment s'hi han realitzat exposicions com Joan Miró i el seu món, Mira Miró, Fotografia de S. Mulet Barceló, Postals nadalenques, Fotografies antigues de s'Arenal i Lluçmajor, Nofre Llinàs, A. Monserrat. També una col·lectiva de Lluçmajor així com l'Honorífica de F. Salvà

de s'Allapassa a més d'algunes mostres de la meua pintura...

-És una galeria particular o té algun tipus de subvenció?

-És particular, sense cap subvenció perquè no n'he demanada ni en faig comptes. D'ençà que la galeria va obrir, el setembre del 93, en poc temps s'hi han realitzat unes 12 exposicions i les que esper realitzar. Estic molt satisfet del funcionament, fins aquests moments. ♦

14

PEUGEOT

Tallers MARINA

Agent Oficial

C/ Marina, 104 - Tel. 66 05 21
Exposició i venda: C/ Marina s/n
LLUCMAJOR

**ZURICH
SEGUROS**

ESTIL DE VIDA
Nou
**PEUGEOT
306 SEDAN**

Enquesta

*Què esperau
d'aquest any
nou 1995?*

Antoni Cardell.
Auxiliar administratiu

Un any nou que sigui de salut i d'alegria; que sigui un any de molta prosperitat i que es dupliqui l'economia.

Marina Garcies.
Estudiant de Primària

Jo he demanat moltes coses pels Reis, i esper que no vinguin de buit: voldria que em duguessin un joc que es diu "Línea directa", roba i un altre joc que no sé què es diu.

Joana Jaume.
Historiadora de l'Art
en atur

Sobretot esper tenir feina, que em cridin per fer alguna substitució, o alguna cosa semblant. I ser més feliç que enguany. I, per a tothom, el mateix.

Antònia Móra.
Estudiant de Belles Arts

Esper que el proper curs em vagi molt bé i ser molt feliç. A més, pels Reis, he demanat una màquina d'escriure i esper que me la duguin.

Pere Nadal.
Estudiant de BUP

Només deman aprovar el català, que és l'única assignatura que due suspesa. Pel que fa a la resta, no he demanat res pels Reis.

Miquel Rosselló.
Jubilat

Només deman tenir salut. Ja no puc esperar més coses. Som tot sol, visc tot sol i només deman salut.

Francesc Tarongí.
Industrial

Com que pels Reis complec 50 anys, esper complir-los bé i que l'any nou em prepari salut i feina. Amb això n'hi ha prou.

De què es queixa Don Joan Monserrat, ex-alcalde socialista de Lluçmajor?

Joaquín Rabasco Ferreira. Regidor per ASI a l'Ajuntament de Lluçmajor

En una carta que D. Joan va adreçar al batle de Lluçmajor, Gaspar Oliver, li manifestava que la seva prohibició d'exposar a la "Mostra Lluçmajorera" a la revista "Lluçmajor de Pinte en Ample" el va omplir d'indignació, de temor i d'intranquil·litat perquè li va dur a la memòria fets històrics de trist record. Per això manifestava els seus dubtes sobre el concepte de LLIBERTAT que pugui tenir el batle, i fins i tot les feia extensives si el PP continua encara representant o no la "dreta pura i dura" d'un temps.

Coincidesc plenament amb D. Joan, que amb l'actuació del batle de Lluçmajor, va pretenir de tancar la boca a uns llucmajorers pel simple fet que no estan d'acord amb les seves actuacions polítiques.

La conducta de Gaspar Oliver, no em va sorprendre gens ni mica, afirm que és un exemple més dels molts que ha donat durant el seu mandat, de la seva forma de ser i d'actuar al llarg del seu govern, i igualment, aquest és un altre indicador dels trets que caracteritzen les persones que formen el seu govern: "Dios los crea y ellos se juntan", diu el refrany ben encertadament.

Qui m'ha sorprès molt ha estat vostè, queixant-se del comportament del batle, i m'ha sorprès perquè en Gaspar ha seguit en certa manera el vostre exemple. O no recorda, D. Joan, que quan era vostè batle de Lluçmajor, per Nadal de 1990, vàreu ordenar a la brigada municipal que retiràs uns cartells en què l'Agrupació Social Independent desitjava bones festes a tots els habitants del municipi?

A més a més, l'únic ciutadà de tot el municipi de Lluçmajor que no es pot ni s'ha de queixar és vostè, i no ho pot fer perquè és l'únic que ha tengut en les seves mans la possibilitat d'intentar que D. Gaspar no fos o deixàs de ser el batle des de l'any 91 fins el mes de juliol del 94, data en què el batle, a la fi, ha pogut respirar tranquil en veure complerts els seus desitjos d'assegurar-se la majoria absoluta per al seu partit al Consistori, encara que

això ha estat a costa dels trànsfuges F. Ferré i Toni Barceló, els quals, per donar aquest bot només a nou mesos d'unes eleccions, supòs que no ho feren moguts només per un nomenament del batle o per una impetuosa conversió ideològica.

Si a partir del juliol d'enguany, el batle ha començat a fer "alcaldades" no us hauria d'estranyar. Segur que això de la revista no és més que una gota d'aigua dins l'oceà del que D. Gaspar realitza o realitzarà durant els mesos que li queden de mandat. Segur que el famós rodet socialista es miniaturitzarà en comparació de la democràtica màquina escalfadora de D. Gaspar.

Malgrat tot això vostè no té cap dret de queixar-se. Al contrari, com més coses realitzi el batle diferents als vostres gusts, més gràcies heu de donar al vostre "enemic personal" Joaquín Rabasco, per haver fet l'impossible durant tres anys, -fins i fot posar en perill la integritat del seu propi partit, ASI-, per mantenir controlat, en la mesura de les seves possibilitats, a D. Gaspar i no permetre-li fer allò que li vengués de gust, convertint el municipi en la "seva possessió" imitant el seu pare polític, Gabriel Cañellas.

Vostè hauria de ser l'única persona que no es queixàs mai del batle que té, li hi dic perquè com deu recordar, a la passada campanya, vostè presumia que mai no pactaria o col·laboraria amb ASI i així ho ha fet, i així li ha anat, al pobre.

Però això li importa poc a vostè, allò que li importa és "el gran escàndol polític de la revista Lluçmajor de Pinte en Ample" i per això, no dubta a recórrer, fins i tot a la premsa.

Quan el vostre propi partit va veure que el govern del PP era nefast, quasi tan nefast com ho va ser el vostre a l'anterior legislatura, així ho afegeix jo, i que la vostra política era totalment capitalista per a benefici exclusiu dels rics del poble, els vostres companys socialistes, es varen posar en contacte amb ASI i mantengueren algunes reunions per intentar arribar a l'acord de presentar una moció de censura i acabar amb una política tan des-

graciada.

Va ser vostè qui, sense saber si ASI ho volia, s'hi va oposar rotundament. Poc us va importar el poble en aquells moments, però el que és més greu és que no ho vàreu fer per qüestions ideològiques o de partit, sinó per la vostra "enemistat personal" amb Joaquín Rabasco.

Va ser vostè que va dir a un plenari "tranquil, senyor batle, el meu grup no us presentarà cap moció de censura durant aquesta legislatura".

Què va fer en aquells moments Gaspar Oliver? Aprofitar-se de vostè, de la vostra tossuderia, de la vostra manca de visió política, del vostre orgull, d'aquest mateix orgull que us ha impedit de realitzar una tasca digna i positiva.

No cregui que li dic que hauria d'haver pactat amb ASI; per ventura els responsables d'ASI no ho hauríem acceptat les condicions del Partit socialista, sempre hi haurà el dubte.

El que li dic és que si vostè hagués estat una persona amb una ment menys quadrada, o la política de Gaspar Oliver no hagués existit, o hagués pogut ser ben diferent, i avui, lògicament, no tendríem un municipi a punt d'arruïnar-se amb un "forat" de 1700 milions de pessetes i uns maldecaps com els de: son Noguera, son Antelm, Bellavista, Aquacity, s'Estanyol, desviament de partides d'Acció social, Cala Blava, etc...

El gran culpable de l'existència i desenvolupament de la política del senyor batle és D. Joan Monserrat i el seu partit, el PSOE, el qual, podent-ho evitar o contra-restar es varen posar mans plegades i es limitaren a fer de ploradores.

Com a membre d'un partit que porta dotze anys al poder, no li puc admetre que ara em surti als diaris queixant-se en pla de víctima innocent i digui "ens han tractat amb rebuig i hostilitat durant tota la legislatura, els socialistes som molt més febles, tenim poca gent, i la majoria som gent senzilla".

Contau-me una altra història, que aquesta ja la tenc massa sentida, D. Joan! ♦

Xerrades de cafè

Els deutes de l'Ajuntament

-Deu ser vera que el nostre Ajuntament té un deute de més de mil vuit-cents milions de pessetes?

-Això diuen.

-Qui és que ho diu?

-Home! els diaris diuen que ho han dit els polítics.

-De bàndol contrari?

-No, i els altres. Al darrer plenari de l'Ajuntament diuen que es va llegir una auditoria que confirma aquest deute, i tots hi estaren d'acord.

-Això sí que és greu, que tots els polítics que ens representen estiguin d'acord amb un deute tan escandalós.

-Bé, però també tots ho critiquen o justifiquen d'una manera o d'una altra.

-No us entenc, si no parlau més clar.

-Mem si ho sabré explicar: diuen que els socialistes acusen l'Ajuntament del batle Oliver d'haver manllevat, tot el temps que han governat, més de mil vuit-cents milions de pessetes, que és un deute que els preocupa, perquè tenen por que, en aquest pas, aviat els interessos seran insostenibles i no tendran peles per pagar el personal.

-Això és greu! I els papers, què diuen?

-Que els socialistes, a més de deixar-los més de mil sis-cents milions de deutes, encara han hagut de manllevar-ne d'altres per acabar les obres començades per ells, i altres deutes que tampoc no havien pagat.

-I diuen com ho faran, per estalviar tota aquesta millo-nada?

-No, així sí que no ho he sentit a dir.

-Idò és el més important, perquè així no podem continuar, crec jo.

-Tal vegada faran el que ha fet Ibèrica, acomiadar gent o rebaixar-los el sou.

-Ca...! A això no ho pot fer l'Ajuntament.

-Idò congelar la paga a tots: batle, regidors, i la resta de personal.

-Seria llevar la xocolata del lloro, a més d'impopular.

-Qualque cosa hauran de fer...

-Ara vénen les eleccions municipals, i veuràs com tots els partits ens presentaran la fórmula per netejar l'Ajuntament.

-Pots pensar! Faran la propaganda de sempre, es criticaran mútuament sense donar cap solució.

-És que amb aquest deute, jo pens que poques coses poden oferir al poble.

-Ja veuràs com trobaran solucions per a tots els problemes.

-Això és la seva obligació...

-Mentre no ens pugin els impostos o la contribució...

-No, això no ho posaran al programa electoral.

-Els populars ho prometeren i ho han complert.

-Tal vegada per això s'han endeutat d'aquesta manera.

-No, jo crec que s'han endeutat tant perquè no paguen dels seus, i s'han allargat més que el llençol.

-Repetese que diuen que és per mor dels socialistes.

-Es tiren la pilota l'un a l'altre.

-Sí, la cultura del "pelotazo" ♦

Un que escoltava.

expert

ELÈCTRICA

Calafat

Sens dubte te convencerà

**INSTAL·LACIONS - SERVEI TÈCNIC - ELECTRODOMÈSTICS
OBJECTES DE REGAL - CLUB DE VIDEO**

C/. Sa Fira, 3 - Tel. 66 19 01 (Lluçmajor)

C/. Nou, 85 - Tel. 65 28 36 (Campos)

De noms i de llocs (XXII)

S'Àguila de Torràlitx

C. Calviño, F. Capellà
A. Ginard, F. Jaume, F. Mut
Fotos: C. Julià

En Pere Bonet i Roig va néixer a Lluçmajor el vint-i-dos d'agost de 1937. Els seus pares varen estar vint-i-vuit anys d'amitgers a s'Àguila d'En Tomeu. Hi varen anar l'any 1945, ara fa quaranta-nou anys, fins que son pare es va jubilar.

Abans havia estat vint-i-quatre anys a Son Avall, i el seu padrí ja hi va estar vint-i-vuit anys. Era el garriguer de Son Avall i de Garonda.

-Es conraven moltes quarterades?

-Conrava, manco l'ermàs (cada any deixava un sementer), unes vuitanta o noranta quarterades. Sembraven blat, ordí, civada, faves i pastura per a les ovelles. També duia vint quarterades de devora "Bennoç" (deu eren de l'amo En Guillem i deu de l'amo En Tomeu).

Jo acabava d'estudiar dia deu o onze de Juny i ens posàvem a fer garbes, i en feiem un mes aproximadament. Erem dos homes llogats, el meu pare qui segava i jo qui ajudava a donar gavelles perquè, de fermar, encara no podia. Llavors batfem a l'era un mes més.

D'ametlles encara n'hi havia poques perquè els ametllers eren joves.

Hi havia moltes figues, sobretot al sementer de les figueres.

-I totes aquestes finques, com es fraccionaren?

-Totes eren de l'amo En Pere Llapassa, un matrimoni que descendia d'Algaida i no tenien al.lots. Durant la Guerra Civil va esser el director del Crèdit Balear, i va arriscar-se a comprar molt en aquell temps, que encara valia poc.

Va comparar aquests terrenys tots junts, s'Àguila d'En Pere, la d'En Guillem, la de l'amo En Tomeu i la de l'amo En Toni.

Com que tenia quatre nebots, ho va repartir entre ells.

La partió es va fer equitativament, de tal manera que ningú hagués d'afegir ni pogués haver-hi cap casta de mal entès.

Pere Bonet i Roig

S'Àguila d'En Guillem és més petita perquè té casa. Si només té cinquanta quarterades és per això, perquè li donava la casa feta. A l'amo En Tomeu li tocaren unes cent-cinquanta quarterades, totes elles amb bastant de conró.

En canvi a l'amo En Toni, que tenia molt més garriga, n'hi tocaren dues-centes. I a l'amo En Pere, perquè tot era conró manco quatre garrigons, n'hi tocaren cent.

L'amo En Pere i l'amo En Toni, que eren fadrins, ho duien junts. Tenien molts de missatges i, a temporades tenien bous, a temporades tenien egües, segons els convenia.

I així va esser com va quedar tot més o manco equilibrat.

Després va passar que els qui tenien a la vorera de mar, com sempre, varen esser els afavorits; els qui tenien el més dolent, varen esser els qui tingueren el millor.

La carretera militar va travessar

aquestes finques. I dins la de l'amo En Toni, els militars hi feren una síquia per anar als canons de Punta Llobera, i això es va cobrar a tant el metre. Però hi va haver un problema. Per travessar la de l'amo En Toni no passava res, perquè així com anam cap a Ciutat, el Cap Regana s'eixampla de cap a la mar però, la de l'amo En Tomeu no; i ho varen travessar ben pel mig.

I quan ho varen haver venut, es trobaren que no pogueren edificar perquè el terreny era massa estret.

-Coneixeu el nom de qualche davallador?

-Dins la part de l'amo En Tomeu hi ha el davallador de la Pedrera Blanca, perquè abaix hi havia una pedrera que treia el marès blanc. És curt i bo de davallar.

Just a la partió de l'amo En Toni i l'amo En Tomeu, hi ha el davallador de l'Escorxadador que va a parar davallant, dins la part de l'amo En Toni. I quasi a la partió amb s'Àguila d'En Quart, hi ha el pas de la Senyora, que ja està dins s'Àguila d'En Quart.

Per baix, poden arribar fins a la Pedrera Blanca. En canvi, des de la Pedrera Blanca no poden travessar fins a l'Escorxadador, perquè està molt tallat.

-Què hi ha cap aljub?

-Sí. Precisament el Sementer de l'Aljub pren el nom d'un que n'hi ha, i que està damunt un turonet, cosa molt curiosa.

La mare de Na Margalida de s'Àguila va saber adaptar-se molt bé a la vida d'aquell temps i, quan el seu home va anar a Amèrica (el seu sogre ja hi era), va fer aquest aljub. Li deien que no el podia fer aquí perquè estava aturonat, però ella li va fer perquè des d'allà donava aigua a tres sementers i no importava obrir cap barrera. Va

En el passat número començarem l'estudi toponímic de s'Àguila. Per poder dur-lo a terme d'una forma correcta hem considerat necessari fer-ho per parts, per això alguna vegada el nom de la finca no correspondrà amb el mapa que surt a l'entrevista.

També volem aprofitar per donar les gràcies a **D. Joan Garau Cardell** i a **Da. Margalida Pou Obrador de s'Àguila** per les facilitats i atencions que han tengut en tot moment amb nosaltres.

S'Àguila de Torròlitx

mamàvem les ovelles i fèiem molt de formatge. Venien a cercar-lo dues vegades la setmana.

-I caça, n'hi havia?

-Sí, i molta. Sobretot a ca l'amo En Tomeu, perquè la cacera no estava llogada, i això es notava molt.

Al meu pare i al meu germà els agradava molt el reclam. Llavors es va morir d'un accident. Va esser sergent, especialista en cotxes i electricitat, de la primera promoció que varen fer estudiant...

-Coneixeu alguna anècdota curiosa?

-Sí. Record que a s'Àguila a vegades venien a pescar, i deixaven o la bicicleta, o el mul o el cavall. I n'hi havia un que li deien l'amo En Simó, que era un home de Lluçmajor que no tenia al.lots i feia de sabater. Venia cada dissabte o diumenge amb una bicicleta i, a vegades, amb un altre home que tenia un mul cec, i no hi veia gens mi mica. El guiaven i venien ben bé.

La primària que estàvem a s'Àguila era el temps de la fam i, als soldats qui estaven a Punta Llobera els empràvem en temps de segar faves. També venien al.lotes de s'Estanyol.

Els soles eren tan llargs que les bísties es cansaven tant que giràvem a mitjan cap.

Al meu pare li agradava la feina ben feta. Sempre me'n recordaré d'un soldat que nomia Issassi, que tenia molta de força i, de cada dols soles que segava, en prenia mig d'avantatge.

Aquest en va ensenyar a un altre soldat que era barber, i els primers dies ens pensàvem que es moriria, de tant de mal d'esquena que va tenir. Però va arribar a esser el qui ho feia més bé de tots.

-I carboners?

-Els primes que varen venir dins ca l'amo En Tomeu, va esser per tallar llenya. Ell donava la llenya perquè fessin la garriga neta i les ovelles hi poguessin menjar.

De les mates feien la rabassa, dels ullastres no. I, com que plovia molt, en dos anys les mates tornaven a envestir.

En aquest terreny, que està a cent metres per damunt la mar, hi ha bufadors. Jo hi he vist créixer albellons. L'aigua bufava més d'un metre.

Si sembràvem ametllers, a vegades es morien per massa aigua. Tot el contrari d'ara. Jo he vist fer clots molt grossos i no hi trobàvem gens de terra eixuta. I ara, allà on està llaurat dos pams, ja es troba la terra eixuta.

Un dels qui venia a fer llenya era valencià, En Jaume Paissó, i el vàrem tenir uns trenta anys. Era de Gandia.

Un altre era llucmajorer, En Marí, casat amb una dona que li deien Na Puça, i feien carbó. Actualment viuen a La Soledat.

Varen fer una barraca emprant la paret, l'alçaren un poquet i li feren només un vessant, amb tronc d'ullastre i branques, pallús llarg i terra al damunt.

Qui en sabia molt era el pare dels "Panses". Era un mestre.

Record que a una barraca se li va

rompre una biga i vingueren uns homes que feien paret a veïnat i no en saberen. Quan la tingueren tapada, amb ells al damunt, se n'anà tot abaix i ells quedaren a damunt la paret, que era prou ampla.

Després va venir el pare dels "Panses", que em pens es deia Jaume, i la va fer com qui enfila una agulla. Ha estat un dels homes que més feina ha feta a Lluçmajor; de dia anava a jornal i, als vespres, feia clots a la seva finca.

Teníem uns sestadors, que eren barraques de rotors que s'havien juntades unes amb les altres, una altra barraca de roter aferrada a les cases, i tres més de grans.

Ara vos contaré una altra anècdota:

El sementer de les figueres fa turó, i és molt bo per fer-hi clots perquè hi surt llivanya.

Només havien de rompre el tapiot i tot era ple de llivanya. Un any no va ploure, només s'havia embassat un pic a l'estiu; això va bastar per fer-s'hi el blat.

En el sementer de veïnat, però, no es va fer gens de gra perquè no s'havia embassat i, les garbes, encara que igual de grosses, no pesaven ni molt manco el mateix; quan venia qualcú que presumia de força i no era pagès, li feien agafar les garbes del sementer de les figueres i no les podia aixecar.

Quedaven astorats en veure que la gent de veïnat agafava garbes iguals de grosses com si res.

-I les cases, com són?

-Les velles són de pedra i les altres de marès.

Com que hi adossaren la nova a veïnat hi hagué una habitació que es quedà sense finestra. Aquesta era la salera, on el brossat i el formatge s'aguantava.

-I hortalisses?

-Les fèiem a la seca. Mon pare triava un tros i, l'any abans, el llaurava unes deu vegades; després hi posava fems.

Fèiem patates, cebes, alls... Un any es feien més grosses i un altre més petites. ♦

Gent de la vila

Miquel Clar, metge llucmajorer al Burundi

Fundador i organitzador del Centre de Salut de Nyabihanga

Coloma Julià

Fotos: M. Clar, C. Julià

Per un conveni entre la Federació d'Associacions de Veïnats de Palma i el CIM, en Miquel Clar Oliver, més conegut a Lluçmajor per Miquel Terrassa de Colrats (Curtidos) Randa, ha estat tres mesos al Burundi, on ha exercit de metge i organitzador del Centre de Salut de Nyabihanga.

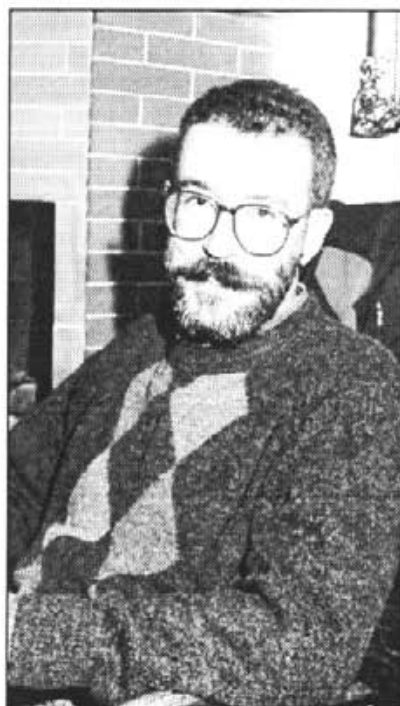
En Miquel va néixer a Lluçmajor fa 42 anys, a l'anomenat "Jardinet", posteriorment se'n va anar a estudiar Medicina i des de llavors no ha viscut al poble. Ara fa deu anys que treballa al Consell Insular de Mallorca, és Tècnic de Promoció de Salut, al Servei d'Acció Social i Sanitat.

Inquiet i preocupat per la problemàtica del 3r món, enguany va tenir l'ocasió d'anar-se'n, tot solet, voluntari al Burundi i d'estar en contacte amb els malalts, així com ho havia estat anys enrera, quan era metge a Llubí.

-Quina força et va dur cap al Burundi?

-Sempre havia treballat dins el camp de la marginació i coneixia l'àmbit de cooperació amb el 3r món, però no hi havia participat directament.

Tenia el permís del Consell per anar a Ruanda, però com que no me n'anava, i per aprofitar aquest recurs que suposava un metge pagat pel Consell, vaig partir cap a Burundi. En tenia moltes ganes. Necessitava tornar agafar la feina amb les mans i estar en contacte amb la realitat clínica i existencial.

Miquel Clar

VIUEN EN CONDICIONS MÍNIMES

-La gent d'allà, viu com t'havies imaginat?

-És difícil imaginar-se les condicions de precarietat com les que viuen. M'havien informat, però ni així, ni amb un vídeo no et fas la idea.

Viuen en condicions mínimes. No tenen llum, ni aigua, ni serveis... No hi ha treball, ni roba; la roba que duen l'aconsegueixen mitjançant ajuda humanitària.

No me pensava que la gent pogués viure en aquestes condicions. Els que viuen millor són els dels camps de refugiats, perquè tenen garantides racions d'aliments i tenen

serveis.

-Amb quines condicions es troba la medicina?

-La situació sanitària del país és catastròfica. No hi ha medicaments ni personal. Hi ha hospital buits, no tenen res. Els pocs metges solien esser tutsis, i amb la victòria del Front Patriòtic a Ruanda se n'anaren.

Hi ha municipis que no tenen Centre de Salut. A Nyabihanga, una població de 60.000 habitants, primerament funcionava el centre de Salut antic, una barraca derruïda, amb pocs recursos. Hi solien passar 50 malalts cada dia. Al Centre nou ja en passen 150.

La sanitat del país la duen infermers/es, com a auxiliars de formació professional. Es tracta d'un tipus de metges "descalços", preparats per atendre la patologia més freqüent: cures, parts... No coneixen res més. Jo em vaig trobar amb casos de càncer, sida, patologia digestiva... No s'havia fet un diagnòstic com tocava.

-Quines eren les malalties més freqüents?

-La majoria eren malalties infeccioses: malària, disenteria, broncopneumonies, desnutrició i quantitat de traumatismes.

COM A METGE LA FEINA ERA FRUSTRANT

-Pogueres realitzar plenament la teva feina com a metge?

-Vaig tenir els impediments propis de la situació crítica, de guerra civil amagada, de dificultats de comunicació. Havies d'anar a 40 kms, per telefonar i llavors el telèfon no funcionava.

Com a metge la feina va ser frustrant. No hi havia medicaments. Man-

La primera persona que va acudir al Centre de Salut de Nyabihanga.

cava instrumental, les solucions eren d'apedaçar, imaginatives a cada moment. Havies d'agafar persones i dur-les a l'hospital...

Les dificultats eren les pròpies del lloc.

-Com veien els habitants de Nyabihanga la feina d'un metge blanc?

-Els veuen l'ajuda exterior, la presència dels cooperants, com una cosa natural. Alguns nins no havien vist mai un blanc i quedaven sobtats, però pel demés tots ho veien normal, sobretot perquè jo havia de fer feina amb un intèrpret... jo no parlava kirundi, l'idioma dels nadius.

SEMPRE ANIRAN

AL CURANDERO

-Quin tipus de medicina tenien abans al seu abast?

-Des de sempre tenen la medicina tradicional. Jo hi anava amb l'interès de metge naturista, però no vaig treure res clar. Els que són hereus de tradicions antigues no te conten res, les seves pràctiques són totalment oscures, amagades.

Se sap perquè fan bastantes infiltracions de medicaments, amb talls. Practiquen remeis naturals molt forts.

La medicina tradicional està molt estesa, sempre aniran al "curandero".

Els conceptes de salut o mort per a ells no tenen res que veure amb els nostres. La primera intenció és la d'anar al "curandero" perquè pensen que els han tirat mal d'ull, que han fet una cosa malament i els vendrà un càstig... Sé que n'hi ha molts de curanderos, estan organitzats per pujols.

-Vares tenir problemes amb la convivència entre hutus i tutsis?

-A la comuna el problema ètnic no existeix com a la resta del país. Allà conviuen hutus i tutsis sense cap problema manifest. No hi ha assassinnats, ni cases cremades.

No vaig fer diferències, no tenia tracte diferent entre els uns i els altres. He deixat amics tutsis i amics hutus i entre ells es duïen bé.

TOT ALLÒ LÚDIC ESTÀ RELACIONAT AMB L'ESGLÉSIA

-Què podies fer a les hores lliures?

-L'únic que es podia fer era resar; allò lúdic sempre està relacionat amb l'església. La missa durava dues hores o més.

No tenia ocasió de pensar el que

Cuina Comunitària del Camps de Refugiats a Murango.

faria, ja que no hi havia ni televisió, ni cinema, ni teatre. L'únic que hi havia era la ràdio, però en kirundi; només es donava mitja hora en francès.

Allà hi ha el costum de fer-se moltes visites. A ca nostra, a la parròquia hi venia molta gent, sobretot els típics funcionaris, una quarentena de persones que feien feina per l'Estat.

A la parròquia hi havia dos capellans i un seminarista. Tots tres eren nadius.

Amb la llum d'unes espelmes em dedicava a escriure, feia cròniques, era el corresponçal a Burundi de la revista "Es Castellet" de Bunyola.

-Te senties molt aïllat del món?

-És evident que sí. Estava totalment desconnectat. Ja des dels pri-

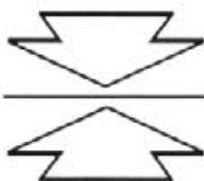
CENTRE RECONeixEMENT MÈDIC - PSICOLÒGIC

Antoni Isern Oliver

CERTIFICATS MÈDICS PER AL PERMÍS DE CONDUIR I D'ARMES

OBERT DILLUNS I DIJOURS de 17 a 21 hs.

C/ Antoni Garcias 1-A
Tel. 66 22 82 (Llucmajor)

CENTRE OFTÀLMIC

Dra. Cristina Bofill

CITA PREVIA

Tel. 66 22 82

Dilluns i Dijous de 17 a 20 hs.

*Camps de Refugiats de Murango,
província de Ngozi.*

mers dies ho vaig comprovar. Jo havia estat dos dies a Niabikere, on hi havia uns mallorquins i em va acompanyar a Nyabihanga en German Arconada amb cotxe, i quan vàrem passar per un pontet el cotxe va començar a fer coses rares i en German va començar a flastomar dient que "allò era el cul del món". Ja vaig veure que anava a un lloc ben aïllat.

Només podia parlar amb el capellà o amb el batle. Estava 15 dies sense poder comunicar-me amb ningú més.

**LA FEINA DE L'ESGLÉSIA
ÉS IMPORTANTÍSSIMA**

-Qui és en German Arconada?

-És un capellà base que està a Gitega; fa feina amb la gent desplaçada, gent que va haver de fugir de ca seva.

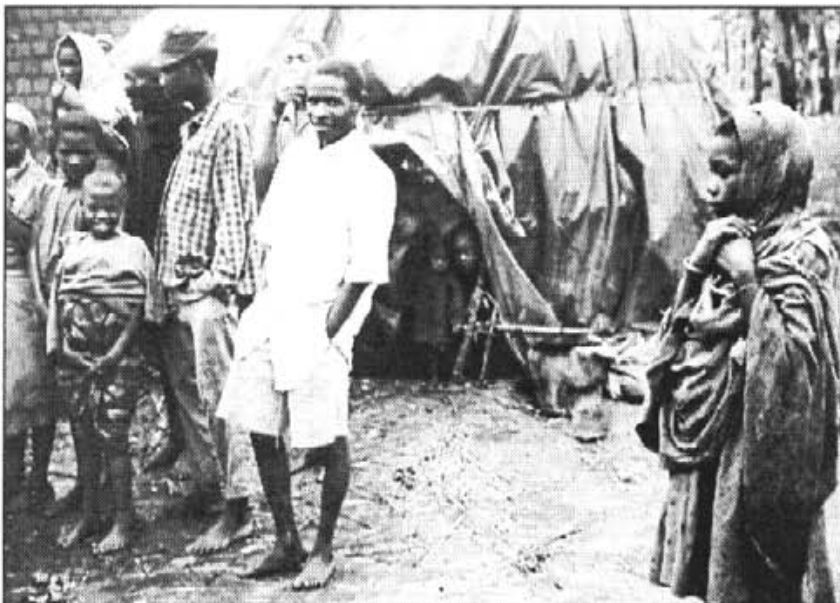
Duu un programa de rehabilitació de cases perquè la gent pugui tornar a casa, i un programa d'"Alimentació i Treball". Dóna feina a molta gent: fan

carreteres... a canvi d'arròs o mongetes. És un programa extès a la majoria de parròquies de Gitega.

La feina d'ajuda humanitària de l'església és importantíssima.

-Com valoraries aquesta experiència?

-D'extraordinàriament positiva malgrat la frustració professional. L'experiència m'ha enriquit molt. La presència d'una persona de fora donava coratge a la gent, perquè veia que la seva pròpia situació tenia una sortida. A això ho palpaves, ho podies veure.

Per tot això, i per ajudar la gent d'aquest poble afectiu i agraït amb el "musongo" (blanc), és que en Miquel Clar estaria disposat a tornar al Burundi, amb més tranquil·litat i seguretat que abans, perquè ara ja ho coneix. ♦

Camp de desplaçats tutsis.

**NUEVO OPEL
CORSA
¡MI COCHE!**

**AUTOMÒBILS
LLUCMAJOR S.L.**

Ronda de Ponent, 30 - Tel. 66 06 24 (Llucmajor)

D'ofici ... Moliner

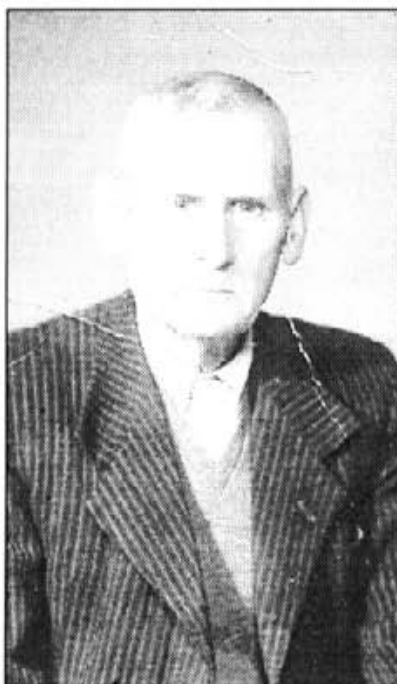
Gabriel Andreu i Ferrer "Garrover"

C. Calviño
F. Jaume
J. Jaume

Mestre Biel "Garrover" va néixer a Lluçmajor el 10 d'abril de 1922 al carrer del Vall. De nin va anar a l'Escola Pública fins que l'any 1934 passà al Col·legi de Sant Bonaventura on va anar a classe amb el pare Caldentey T.O.R. Al mateix temps ajudava el seu pare amb la tasca de picar les moles de la farinera de Can Seu, on aquest hi treballava. Va començar la feina fixa als setze anys fins que l'any 1942 es va presentar a fer el servei militar a Aviació i va estar a l'observatori de Regana. Quan el llicenciaren va tornar a fer feina a Can Seu. I allà va ésser protagonista del canvi de mètode de moldre de moles a cilindres. El seu pare mestre Gori Andreu i Andreu "Garrover" era natural de Pina on nasqué l'any 1887, i en aquesta població hi va aprendre de molt nin l'ofici de moliner on va fer feina al Molí de s'Aigua.

-Què ens podríeu contar de la feina de moliner de moles?

-Bé, en primer lloc vos vull dir que jo no puc parlar dels molins de vent, ja que no varen funcionar al meu temps; el meu pare sí que en sabia molt ja que n'havia manejat tant a Pina com a Lluçmajor on va venir a fer feina als tretze anys al Molí den Colau. Allà hi va fer feina fins que se'n va anar al servei militar a Palma, a Artilleria. Record que el va fer al Castell de Sant Pere. Quan el meu pare va tornar del servei militar l'amo en Joan Vidal, el pare de D. Jaume Vidal Romaguera li va demanar per anar a fer feina a la seva fàbrica de farina anomenada "La Lealtad" (Can Seu). Aquesta farinera, en aquell temps, tenia un motor alemany de "gas pobre" de seixanta cavalls, que feia funcionar tres moles de blat i dues d'ordi. A més hi havia una serradora. El meu pare en aquesta fà-

Gori Andreu i Andreu.

brica hi va fer feina durant quaranta tres anys fins que es va jubilar. Hi ha l'anècdota de que tres anys abans de morir-se (1954) es va posar malalt dels bronquis i va quedar impossibilitat de treballar, encara que normalment venia tres hores cada dematí a donar-nos qualche consell, durant tot aquest temps D. Jaume li va pagar el jornal sencer i fins i tot la setmana que va morir, que ho va fer en dimarts, el dissabte el me va entregar per dur-lo a ma mare.

-I vos quan hi començàreu?

-Devers l'any 1937, quan jo tenia quinze anys, al sortir de l'escola els horabaixes ajudava el meu pare per poder aprendre la pràctica que ell tenia de picar les moles -en podia ensenyar molt!-. Jo li ajudava també ja que tenia una part teòrica que havia estudiat pel meu compte. Era un curs de molineria de D. Ruperto Lampaya Estella, un dels moliners en aquells temps, més prestigiosos d'Espanya.

-Vos devia agradar fer de moli-

ner.

-A jo sí, però els meus pares no ho volien, perquè tots els moliners arribaven a patir dels bronquis, de fet com t'he esmentat abans, el meu pare hi va morir. Així i tot el meu pare quan jo tenia dotze anys em dugué a veure una fàbrica de farina a Palma que marxava amb cilindres, estava devers el col·legi Eugenio López.

-De quines parts constava el molí de moles?

-Jo vaig començar a fer feina l'any 1937, el temps de la guerra i les tres moles de blat que teníem a Can Seu molien 800 quilos de blat cada dia, venia a ser unes 14 o 15 quarteres de blat. Però degut a l'estat de guerra per abastir la població i a l'Exèrcit ens exigiren moldre 750 kgs. cada dia, i per aquesta raó vàrem haver de canviar tot el sistema de moldre. Per entendre aquest canvi primer vos explicaré com estava compost el molí de moldre blat.

El molí de moles venia a tenir les mateixes parts que el molí de vent, una tramutxa; una canal amb un "tocador" que li feia davallar el blat pel mig del forat; la riscla que era de fusta cinc centímetres més ampla que les dues moles; la mola de baix era fixa i la de damunt voltava, anomenada "volandera". Vull fer un incís i és que he sentit contar, encara que jo no ho he vist que la farinera un temps va produir electricitat per a Lluçmajor amb un motor de "gas pobre" de cent cavalls.

Tornant al que parlàvem, la farina surt per la força centrífuga que l'expulsa cap a defora. L'any 1937 les revolucions normals estaven compreses entre 70 i 90 i per aconseguir aquesta major producció les vàrem haver de posar a 140 revolucions per minut, és a dir, el doble.

-Les moles les picàveu voltros?

-Sí, jo, com t'he dit abans, vaig aprendre la pràctica del meu pare i dels llibres de teòrica.

Les moles més bones per moldre

blat eren les de sílex molar que les duïen de França i es deien de La Ferté Sous Jarre, era el nom de la pedra. Les d'aquí les dúiem de devers Binissalem i com que no trobaven peces grosses de pedra ho feien en trossos que anaven agafats en cercols de ferro, noltros les havíem de preparar per poder moldre.

Les moles no tenien totes el mateix diàmetre aquest variava des de l'10 a l'60 mtes., encara que la més normal era la de l'30 mtes.

La mola de l'30 quan estava ben aplanada la dividíem en tres cercles des de l'interior a l'exterior, són: "el pit" (14 cmes.) que el picàvem a molt "grosso modo", no massa fi, això era perquè capolàs molt; el segon cercle era "l'anti-pit" (10 cmes.) que el picàvem amb un picó de punta molt fina perquè desgarràs el sègol i fer moltes sémoles i com a final la part molent (21 cmes.) molt ben picada amb un picó pla per poder acabar la moltura molt finament.

Després hi ha les regates que és la part de la mola que talla i les refresca. Els donàrem una excentricitat de 0'14, que abans no tenien, de tal manera que pareixien unes estisores amb bones fulles esmolades i així poguérem produir els 7500 kgs. de farina diaris.

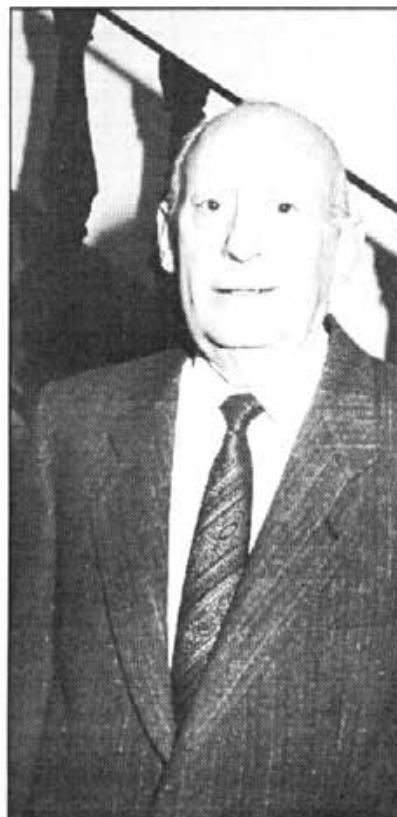
-Quantes hores marxava la farinera?

-Durant mes de dos anys marxava les vint-i-quatre hores i degut a que s'encalientien molt les moles jo els vaig posar unes aletes de ferro soldades als "cercols" que treien la farina molt ràpidament i d'aquesta manera hi havia un espai entre la mola i la riscla per on entrava millor l'aire.

Un mestre moliner ha de saber arreglar bé una mola, els llibres diuen que "és l'art de fer farina".

Tot això, avui en dia, ja és una feina desapareguda, molt rudimentària, totes les fàbriques marxen amb cilindres, que ja és tècnica, li diuen: "Tecnologia de moldre el blat".

S'ha de dir que una bona mola

*Gabriel Andreu i Ferrer
(Foto: C. Julià)*

ben picada pot fer bona farina però solament ho pot fer amb una sola passada, mentre que amb els cilindres pots jugar i donar les passades que vulguis fins arribar a tenir la farina desitjada. A més la producció amb els cilindres és molt més grossa, aconseguíem uns 24000 kgs. cada dia. Jo vaig fer feina dotze anys amb moles i vint-i-vuit anys amb cilindres. La fàbrica de cilindres de Can Seu la inauguràrem el dia de Santa Càndida de l'any 1948 i la tancàrem l'any 1976.

-De blat que ens podríeu dir?

-Un moliner el primer que fa és agafar el blat amb la mà i comprovar el pes, seguidament amb les dents el trenca i si té una pell fina i el gra és dur i de color groguenc ja sap que de les sémoles en podrà fer una molt bona farina per fer pasta de sopa. El blat

gros de pel Pla (Montuiri, Algaida, Sineu...) era de poca força i mesclat amb un poquet de xeixa molt bo per fer panades. En canvi el blat campaneter que es fa des de Son Mulet fins passat Campos era un blat preciós. El meu pare deia que era un dels blats més agradables que havia conegut perquè feia una farina molt bona per fer pa, tenia una mica de força i dolça. Del Rafel Llinàs, Can Bonico... i tota la part de ses Salines i Santanyí recollíem tal quantitat de xeixa que un poc mesclada amb blat de la Península com el "candeal" de Castella i Aragó i el "florencia" ens podíem permetre fer farines bones tot l'any per fer panets francesos i farines de força.

Abans de la guerra de 1936 només molíem blats mallorquins i s'importava qualche mica de farina de la Península que era de més qualitat. El temps de la fam del quaranta al quaranta-cinc vàrem moldre ordi, blat de les índies i civada, en aquell temps tot era bo. Després ja dugueren blat argentí que era molt petit i de molt bona qualitat, un barco que anava a Barcelona carregat de blat rus el descarregaren a Mallorca i també va esser molt bo. Després ja dugueren blats més bons com era el "manitoba" de Nord-amèrica.

-Quin va esser l'any pitjor per a la producció de farina?

-L'any 1942 va esser el més greu, aquest any solament fèiem feina quan teníem blat. Tancàvem quinze dies i llavors quan ens arribava una partida de blat ens tornàvem a posar en feina. No hi havia pràcticament pa, les persones solament tenien el pa de la llibreta de racionament.

Fins i tot, vàrem moldre blat de les índies i amb aquesta farina la gent va poder fer pa.

-Què era el que produíeu?

-Sobretot farina de blat per fer pa (xeixa i blat normal), farina de força per fer ensaïmades, farina de panades, a més de sègol i semolí. També molíem farina d'ordi pels animals.

-Quines altres fàbriques hi ha-

La Palmera

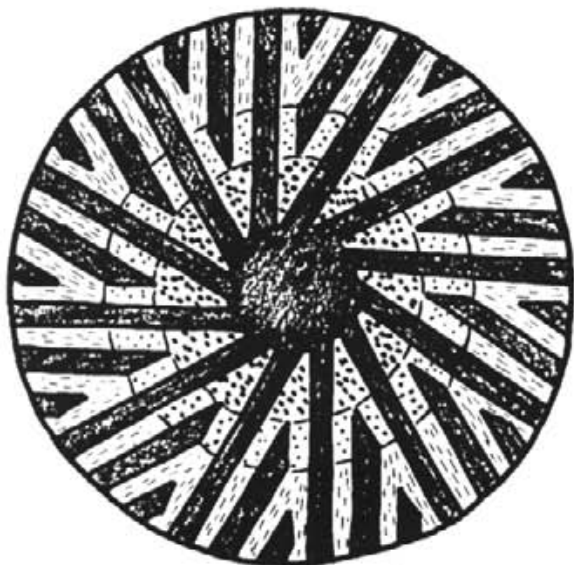
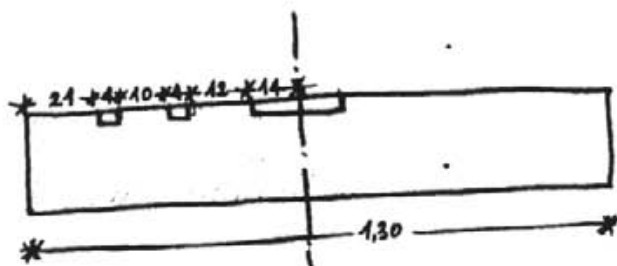
es fasser

Histodiador Terrasa, 37
Teléfono 66 04 69
LLUCMAJOR (Mallorca)

SA FILOA

C/. MELIÀ, 3 - LLUCMAJOR

Mola

via?

-A Lluçmajor abans de la guerra hi havia la de Can Puigserver que era molt per l'estil de la nostra i la del Molí d'en Boet. En aquesta darrera jo hi vaig anar moltes vegades a picar les dues moles perquè en Jaume "Xiu" va quedar paralytitzat i no podia. En Guillem "Magreta", després del Moviment també va posar una fabriqueteta a devora l'antic camp de futbol de Sant Francesc. De molins de cilindres D. Antoni Fontaner en va instal·lar una en el Molí de Palma que si no m'equivoc pot moldre 350 tones de blat cada dia, jo la conec perquè l'he recorreguda unes quantes vegades, és molt llarga.

-Per acabar voldríeu dir alguna cosa més?

-Sí! que les fàbriques de cilindres són una perfecció i no m'atreviria a fer cap comentari perquè algun tècnic moliner se'n riuria de jo ja que fa deu anys que no exercec i crec que tot deu haver avançat molt.

I que a Lluçmajor va ésser una llàstima que perdés la seva fàbrica de cilindres "Robinson" que era la més guapa de Mallorca. ♦

FUNERÀRIA

Nostra Senyora de Lluc
A. SASTRE

C/ Revetlla 9 i 11.
Tel. 62 01 46 (Santa Maria)

El Sr. Sastre de Santa Maria, gerent de la Funerària Ntra. Sra. de Lluc, ha nomenat un representant per atendre qualsevol servei funerari, per informar sobre els preus, per poder concertar el servei que es desitgi amb antelació i per poder evitar qualsevol sorpresa.

El nostre representant atindrà serveis particulars i de la nostra Companyia d'assegurances les 24 hores.

C/ Ciutat, 127-1r. Tel. 66 18 62
(Lluçmajor)

Consell Insular de Mallorca

El Consell Insular de Mallorca desitja als Donants de Sang tota la pau i felicitat per a aquestes festes de Nadal, així com un any 1995 ple de vida, germanor i solidaritat, agraint a la Germandat la seva intensa i desinteressada activitat al llarg de 1994.

Molt d'anys de tot cor

GERMANDAT DE DONANTS DE SANG DE MALLORCA

JOIERIA I RELLOTGERIA

Ens visiti, ens demani
preu i compari.

Tenim els millors preus!!!

Novetat especial:

Fotos gravades
en plaques d'or

Plaça Espanya, n. 24 - Tel: 66 16 02 (Llucmajor)

SYP

AL VOSTRE SERVEI

Aquí hi podeu fer la compra de cada dia.

Trobareu a la vostra disposició:

*La nostra carnisseria, un bon assortit de
fruiteria i també tot allò que necessiteu de
xarcuteria i congelats.*

Agraïm la vostra visita

LA MILLOR BOTIGA DE CADA DIA

C/. Nicolau Taberner, 39 - Tels. 12 06 97 - 12 06 98

Llucmajorers davant el Tribunal del Sant Ofici

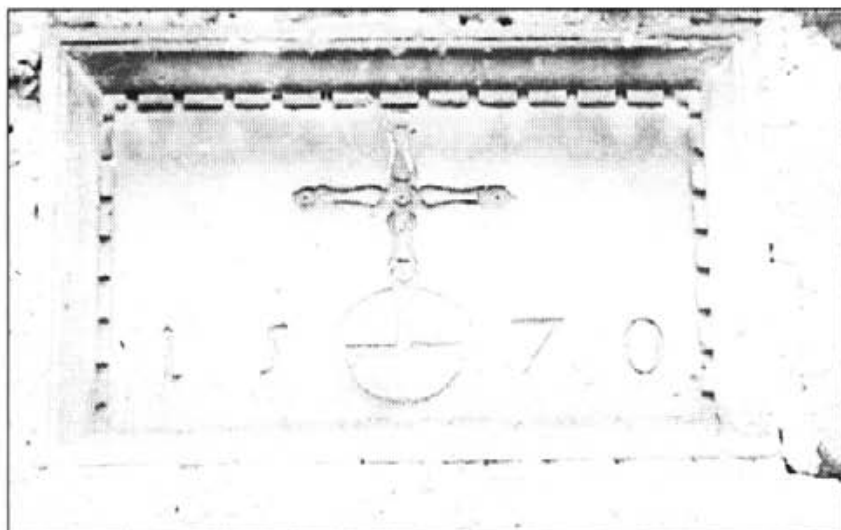
Bartomeu Prohens Perelló

Una breu introducció.

L'activitat del Sant Ofici a Llucmajor no sembla haver estat molt intensa. Malgrat això, sí es pot afirmar que els casos tractats foren molt representatius del camp d'acció inquisitorial. En aquest sentit pot resultar interessant de dur a terme una anàlisi que ens parlarà de la vida quotidiana dels habitants del poble d'aquells segles, de llurs il·lusions i temors, així com dels mecanismes que tenia el poder d'aquella època per tal de controlar les accions i els pensaments dels mallorquins. Els personatges són individus sospitosos d'heretgia: ateus, cercadors de tresors i fetillers que pretenien tenir coneixements i poders que els permetien de fer-se amb el poder que les institucions acaparaven. En certa manera el conflicte entre el Sant Ofici i els heretges era justament el del control del poder. Els desviacionistes no volien "controlar la realitat" mitjançant els procediments acceptats perquè pensaven que hi havia sistemes més directes. Aquests sistemes foren catalogats sovint com a "pactes amb el dimoni".

És una de les paradoxes de la història el fet que només l'enregistrament de les declaracions dels heretges hagi pogut conservar un fil conductor que ens porta al món popular dels segles XVI i XVII. Ara podem, gràcies als documents inquisitorials, sentir com ens parlen els reus, els sospitosos d'heretgia, mentre els jutges han de callar. Els qualificadors i secretaris del Tribunal redacten els documents, però els qui parlen en els textos són els que foren perseguits. Podem parlar de "fil conductor" però no de document objectiu, ja que un text que consisteix en un recull d'acusacions, testimonis, confessions, etc., ha de ser llegit amb força precaució. Els que declaraven o eren interrogats no sabien escriure ni llegir, i per tant les fonts que tenim ens donen una informació "filtrada". Com escriu Carlo Ginzburg, els documents són doblement indirectes, ja que per una part són "escrits", i per altra són "escrits per individus vinculats més o menys obertament a la cultura dominant". (Ginzburg c, 1981, p. 15) El problema del filtre, analitzat per Ginzburg, té naturalment diverses possibles solucions. No és necessari renunciar a una comprensió dels "fets" perquè aquests mai no existiren tal i com els ens imaginam. Disposam de declaracions, i aquestes poden donar una imatge viva d'aquell món de creences.

I. Les estranyes testimonis contra "Michel Mayol", o el cas de les bruixes

Aquesta inscripció es troba a una casa del carrer de Sant Miquel. Foto: C. Julià

de Galdent. (1569)

"Allò caygué y sentí ella que rossegava per terra com a cadenes, y ella entrà... y dix ho a son marit, lo qual dix que eren bruixes, y ella dix: que son bruixes?, y ell dix: dones com sou vos." (p. 82)

Si bé les "causes de fe" comencen a estar ben documentades a Mallorca només a partir de 1579, per casualitat disposam d'un text anterior que presenta les testimonis que uns llucmajorers feren contra Miquel Mayo l'any 1569. El document fou transcrit i publicat per l'investigador Llorenç Pérez Martínez, que el trobà com a complement inesperat de les visites pastorals que Diego de Arnedo va fer primer i després delegà en el dr. Foncilles (1).

Cal dir que la situació del Tribunal del Sant Ofici de Mallorca aquell any era molt irregular, donant-se el cas que fins i tot visitava Mallorca l'inquisidor Andrés Santos per tal d'acabar amb la corrupció del Sant Ofici dirigit per Miquel Gual. (Muntaner Ll i Colom M., 1986, p. 60). En principi la redacció de les causes de fe hauria d'haver estat regularitzada des de 1560, però no va ser fins a 1579 quan començaren a redactar-se regularment gràcies al nou inquisidor Ebia de Oviedo. (Pérez Ll., Muntaner Ll. i Colom M., 1986, p. XIX) Per aquest motiu el text referent al cas de Llucmajor és una excepció. Es redactà durant la tercera visita que va fer el Dr. Foncilles el 5 de maig de 1569, visita que continuava el treball de revisió que volia dur a terme el bisbe de Mallorca don Diego de Arnedo. Aquest bisbe també es trobava amb una situació atípica. Quan arribà a l'illa feia més de

quaranta anys que a Mallorca no hi havia bisbe. Arnedo venia a reformar els costums de l'església de Mallorca, i hem d'entendre la paraula "reformar" en el seu sentit més estricte. El nou cap de la diòcesi havia assistit al Concili de Trento, i fins i tot havia tingut problemes amb la Inquisició arran del seu nomenament com a bisbe de Mallorca. Quan finalment arribà a Mallorca va dur a terme una intensa activitat de reforma.

Les acusacions.

Les acusacions contra Miquel Mayo es feren en el context d'un edicte. Els edictes de gràcia permetien que els sospitosos d'heretgia poguessin auto-denunciar-se i al mateix temps acollir-se a la benignitat del Tribunal. Era ocasió per moltes delacions i denúncies fetes més per ànim de venjança que no per amor a la veritat. Cal no oblidar que la funció del Tribunal del Sant Ofici era esbrinar la veritat. El present document ens mostra també el problema de la veritat quan és cercada en funció de declaracions. El denunciador principal en aquesta ocasió era Joan Reus. Ara bé, la denúncia era més complicada ja que Reus es basava en els testimonis de Nicolau Guells, Guillem Nadal i Esteve Roig, que feien referència a declaracions del ferrer Maçà Clar, de Joana, l'esposa de l'acusat, i del mateix Miquel Mayo. Després del contingut de les declaracions tant Nicolau com Esteve varen admetre que els seus coneixements eren indirectes: Les fórmules emprades són elusives. Segons Nicolau *que ell no ley ha sentit dir a ell mateix lo dels tres fexos de lenya, que ho ha sentit dir en una cavada a homens. No sab qui son, y ha sentit dir que la muller deya que en casa çentien ramor* (p. 82). Per la seva part Esteve

Roig digué que *ho ha entès a dir a gent que no sab a qui y a ell nou ha sentit dir, y també senti a dir per aquí que la muller deya...* (p.82)

El contingut de les acusacions.

En el cas de Mayol les acusacions es resumien a les declaracions de la seva dona Joana i a les afirmacions que ell mateix havia fet, concretament: *que ell faria tres feixos de lenya y que los faria caminar per lo ayre fins a la villa y ell cavalcaria ab ells, y que plantaria un moli sobre ( ) y que moliria com si fora plantat en terra.* (p.81) Si la denúncia hagués arribat als qualificadors del Sant Ofici aquests amb molta probabilitat haurien afirmat que es trobaven davant un cas que feia sospitar de pacte amb el dimoni. La imatge d'un home volant sobre uns feixos de lenya havia d'evocar tot seguit el poder sobrenatural que el dimoni pot donar als bruixots. La denúncia era greu. Les relacions de causes de fe solen presentar casos de fetelleria, essent la bruixeria poc

freqüent. La diferència entre el bruixot i el fetiller és senzilla. El primer duu a terme fets extraordinaris mitjançant la seva relació amb el dimoni, mentre el fetiller només aconsegueix poders especials em-

prant mitjans físics, com per exemple fórmules o encanteris. El fetiller no necessita cap pacte amb les forces diabòliques, o en principi les seves activitats no impliquen directament l'existència de tal pacte. Per aquest fet les presumptes declaracions de Miquel Mayol eren tan compromeses i el seu cas tan excepcional.

Pel que fa a les declaracions de Joana ens trobam amb el que la Inquisició hauria considerat greus indicis de pacte amb el dimoni. Aquesta conclusió només pot ser provisional, ja que no comptam amb tot el procés, sinó només amb les primeres denúncies o testimonis. El procés ens podria proporcionar una perspectiva més global, mentre que en aquest cas ens hem de limitar a reconstruir el context de les sospites que motivaren la denúncia. El matrimoni havia viscut a Galdent, i Joana estava

tan espantada que decidí mudar-se a la casa de son pare. Finalment anaren a viure a Lluçmajor:♦

(Continuarà)

Viajes
Xaloki, s.a
G.A.T. 687

Excursions a Canàries
Mes de gener • 7 vespres
a partir de **29.900 pta.**
Hotel ***. Habitació i esmorzar
Traslats aeroport
Assegurança de viatge

I ara també al **SUPERMERCAT PROHENS** de dilluns a divendres de les 17'30 a les 19'30 hores
Tel. 12 01 64 • LLUCMAJOR

C/ Maria Antònia Salvà, 38
Tel. 26 74 50 • Fpx. 26 90 00
S'ARENAL

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

**CRÈDIT VIVENDA
AMB
AVANTATGES**

Sa penya d'es falcó

Dia 28 de desembre va ser la data assenyalada per donar a conèixer als ciutadans el contingut de l'auditoria encarregada el 15 de juny del 91. Després de més de tres anys d'espera la criatura va néixer, o millor dit, nasqué el gener del 94, no ha estat batejada fins que ha tingut 11 mesos.

I el dia elegit, per ventura per coincidència, però les conclusions dels auditors -sempre segons les dades que es varen conèixer al plenary- s'assemblen molt a una innocentada. La culpa de tot -ja sabem que és lletja i que no la vol ningú- era la manca de personal i d'infraestructura tècnica, a més d'un "desfasament" de 620 milions.

***

Partit Popular, els socialistes varen comentar les condicions de l'auditoria i va ser una cosa semblant a allò que s'esdevé quan els partits polítics valoren els resultats electorals i que sempre són favorables.

Lluc Tomàs va assegurar que l'auditoria els donava la raó pel desfasament d'aquests 620 milions, mentre que per al portantveu socialista, J. Monserrat, l'auditoria deixa clar que no hi havia cap forat i que els socialistes no se n'havien duit cap duro, com d'altres afirmaven.

***

Si va ser una innocentada o on,

el mussolet encara no ho sap. Això sí, la paraula clau és "desfasament". És la font de tot l'embolic i també el constant dels més dels 1.700 milions de pessetes que l'Ajuntament deu als bancs.

Atents tots al "desfasament". És el culpable de tot i serà el que hauran d'estudiar els investigadors quan decideixin abordar la història llucmajorera. 1994 serà, sense cap dubte, l'any del "desfasament".

***

El passat mes de desembre ha estat especialment mogut a Llucmajor. El darrer mes de l'any ha romput la tònica del no passa res habitual. En primer lloc, els veïns de la ronda Migjorn incrementaren les protestes per manca de seguretat viària a la transitada via.

En aquesta ocasió, tot sembla indicar que han aconseguit l'objectiu. Obres Públiques ha promès d'instal·lar semàfors-espies per frenar els Fitipaldis. Les eleccions són darrera el cantó i hem d'esperar que compleixin les promeses.

***

Continuam amb el tema electoral. Militants i simpatitzants del PP llucmajorer es varen reunir a sopar a Galdent. Tots hi acudiren, amb l'amo en Biel i els capgrossos del PP.

El president no va defraudar els seguidors. Tots ens vàrem poder as-

sabentar d'un interessant discurs gràcies a l'ampla cobertura informativa de la TV-Llucma. Tota una peça oratòria "made in Cañellas", especialment en les crítiques cap a l'oposició: socialistes i PSM que poden resumir-se, seguint les teories de l'amo en Biel, amb la dita popular: "s'ase va dir orellut al porc".

***

Els veïns de s'Estanyol també varen desenvolupar una activitat notable amb una nit de música i foguerons contra l'ampliació del club nàutic. En aquesta ocasió tot sembla indicar que TV-Llucmajor no va tenir bé les càmeres i no pogueren cobrir l'acte. Una errada la pot tenir tothom.

El vídeo de l'acte hagués estat una prova més perquè els responsables de l'Ajuntament i de la comissió de Medi Ambient puguin elaborar l'expedient de sanció obert al GOB per utilitzar "mobiliari públic" per tal de col·locar pancartes reivindicatives.

***

I parlant de sancions, no trobau que el nostre Ajuntament, que té una assessora lingüística, podria entregar-nos els "Comunicados de Prensa" traduïts en la nostra llengua. És que no hi ha dret! Tot ho hem de fer noltros!... ♦

CARNISSERIA □ XARCUTERIA

ZANOQUERA
GARCÍAS

Plaça Espanya, 62 - Tel. 66 13 02 • LLUCMAJOR (Mallorca)

PERRUQUERIA

PUIGSERVER

HORARI: De dimarts a divendres
de 9 a 12 i de 15 a 19

Dissabtes
de 8 a 17

C/. Orient, 8 - Tels. 66 20 08 - 66 11 12 - 64 05 14

Esports

Opinió

Recursos a 2.500 pessetes

Joan Quintana

De cada dia m'assabent de més coses del món del futbol, coses realment curioses i que em sorprenen, encara ara, quan creia que ja ho havia superat tot. Resulta que per presentar un recurs a la FTBF, aquest ha d'anar acompanyat de 2.500 pta. i que només si es guanya aquest recurs, de la qual cosa

tenen esment els cappensants que no s'esdevengui, et tornen els doblers. I que ningú no es faci il·lusions perquè si el CD Espanya va perdre el recurs efectuar al seu moment al Comitè d'Apel·lació els altres ho tenen ben cruu.

Succedia a la sisena jornada de la lliga de Regional Preferent, al partit Independent-Espanya disputat al "Camp Redó". Al m. 42, el jove col·legiat Julià Oliver Carmona, després d'una forta entrada del jugador local Gabi López sobre un jugador de l'Espanya, li va mostrar tarja groga i posteriorment la vermella tot al·legant que ja era la segona. L'àrbitre va expulsar del camp al "11" de l'Independent, el qual va resistir-se a abandonar el terreny de joc perquè mantenia que només havia estat amonestat una vegada.

A l'intermedi, el col·legiat va reconèixer l'errada que havia comès i, sorprenentment, va permetre el reingrés de Gabi al partit, a la segona part, tot reflectint la circumstància a l'acta.

El president del col·lectiu arbitral balear, J. Antoni Domènech Riera, present en el recinte, va concedir viabilitat al fet (?) i, a la segona meitat, com hem dit, Gabi va tornar jugar protagonitzant un fet insòlit que va merèixer l'atenció de molts mitjans de comunicació, tant provincials com nacionals.

Julià Oliver Carmona va introduir una modificació en el reglament del futbol mundial. A partir d'ara queda obert el camí per tal que un col·legiat pugui rectificar abans d'acabar el partit qualsevol determinació seva que posteriorment cregui errònia; així es podran anul·lar penaltis, gols, etc... I recorreu, si voleu, però abans, pagau les 2.500 pta. corresponents.

Al final, una clamorosa alineació indeguda, en una segona part totalment antirreglamentària, va passar i el Comitè de Competició de la Federació Balear no va estimar el recurs del CD Espanya i va deixar el tema com estava, és a dir, l'empat a 1 que mostrava el marcador en temps del descans, en un 3-1 al final de l'encontre. En poques paraules, que l'Espanya, a més de perdre el partit va perdre el recurs i les 2.500 pta. que no són res però que després de sopesar aquest cas, tots els equips que recorren es poden donar per perdedors d'antuvi, tant del recurs, com dels doblers avançats. ♦

C.D. Espanya 1ª Preferent Una segona volta que ha de ser millor

Joaquín

Foto: Quintana

S'han disputat quatre partits des de la darrera informació i abans de les vacances de Nadal, que com és costum el futbol pateix una aturada que va bé per a tots, per recuperar forces i lesions o per renovar les il·lusions. Aquest parèntesi coincideix gairebé sempre quan acaba la primera volta del campionat o quan s'inicia la segona tal com s'ha esdevingut a la Primera Regional Preferent, categoria en què milita el CD Espanya. Una segona volta que ha de ser millor que la primera segons l'opinió de tècnics i de jugadors i al menys s'ha de quedar classificat entre els set primers del grup, cosa que donaria opció a disputar la lliga d'ascens a Tercera Divisió Nacional. La directiva presidida per M. Mas fa tot quant pot perquè aquesta segona fase del campionat sigui millor i per això, davant la manca de davanters que té el conjunt (no oblidem que A. Clar haurà de dir adéu a aquesta temporada a causa de les lesions) es mira un nou davanter (encara no podem dir el seu nom, tot i que quan surti aquest comentari potser que no sigui ja cap secret).

Espanya, 0 - Alcúdia, 1

Espanya: Salvà (1), Corbalán (1), Marín (0), Cosme (0), Vicens (1), Magaña (0), Ferretjans (0), Felipe (0), Bonet (1), Ruben (1) i To-

nete (0)

Canvis: Chavero (-) per Corbalán i Tomàs (0) per Ferretjans.

Gols: 0-1, m. 36, Monserrat.

Comentari: Si els jugadors i el tècnic de l'Alcúdia, F. Cercos, eren feliços com si haguessin guanyat una final, no ho eren els responsables i els protagonistes de l'equip local, els quals no es podien creure que una setmana abans havien resolt un extraordinari partit (0-7) contra el Calvià i ara no havien estat capaços de vèncer un equip molt més modest que l'anterior.

Espanya, 2 - Son Roca, 1

Espanya: Salvà (2), Tomàs (1), Marín (1), Cosme (1), Vicens (1), Magaña (1), Ferretjans (1), Felipe (2), Bonet (2), Tonete (1) i Ruben (1).

Canvi: Mut (1) per Ruben.

Gols: 1-0, m. 35, Bonet. 1-1, m. 63, Toño i 2-1, m. 77, Magaña.

Comentari: Molt més li va costar a l'Espanya vèncer l'equip que aquesta temporada entrena Tolo Ferrer i si això va ser possible fou gràcies a l'habilitat de M. Magaña, el qual, després que un jugador de l'Espanya hagués estat objecte d'una clara falta mereixedora de tarja groga, fins i tot els jugadors del camp i el porter estaven esperant la cartolina, Magaña va treure ràpidament i va sorprendre tothom quan va marcar el gol. Aquest gol va

ser molt protestat per l'entrenador i jugadors visitants, fins i tot algun d'aquests va empènyer l'àrbitre, però el gol va pujar al marcador i així es va consumir un agònic però just triomf local.

S'Arracó, 6 - Espanya, 2

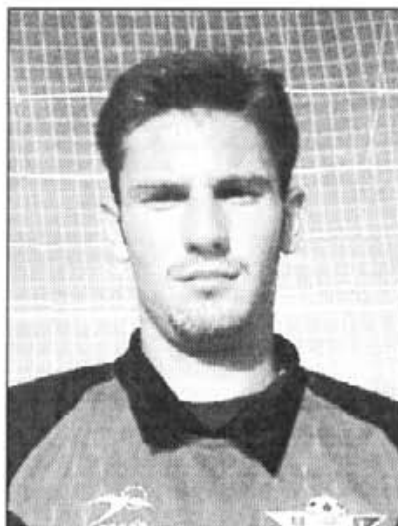
Espanya: Salvà (0), Corbalán (1), Marín (2), Cosme (1), Vicens (2), Magaña (2), Moreno (1), Felipe (2), Bonet (1), Tonete (1) i Ruben (1).

Gols: 0-1, m. 1, Marín. 1-1, m. 13, Nando. 2-1, m. 17, Sevilla. 3-1, m. 42, Bussi. 3-2, m. 43, Felipe. 4-2, m. 45, Nando. 5-2, m. 69 Mestre i 6-2, m. 72, Mestre.

Comentari: partit molt estrany en què l'Espanya, d'anar guanyant al primer minut de joc va acabar perdent per una gran golejada, la més gran encaixada en els darrers anys. L'àrbitre de torn, Guerra Miró, no va ser gens bo, i encara que no se'l pot acusar de ser el màxim culpable de la derrota visitant, les seves decisions perjudicaren sobretot l'equip de Joan Llompart. Tampoc la defensa i el porter de l'Espanya no varen tenir el seu dia.

Andratx, 1 - Espanya, 1

Espanya: Amengual (3), Corbalán

Sebastià Salvà Morlà, porter del C.D. Espanya de 1ª Preferent.

(1), Tomàs (1), Cosme (2), Vicens (2), Magaña (2), J. Clar (1), Ferretjans (1), Moreno (1), Felipe (3) i Bonet (1).

Canvis: Mas (-) per Corbalán, Ginnard (-) per Ferretjans, Ruben (-) per Moreno i Almansa (1) per Bonet.

Gols: 0-1, m. 7, Magaña. 1-1, m. 53, Jover.

Comentari: L'Andratx, que va ser el primer equip que va guanyar (0-1) a

Llucmajor en el partit inaugural del campionat, no està ara en el seu millor moment i prova d'això és que aquesta va ser la cinquena igualada consecutiva que aconsegueix a Sa Plana. En canvi l'Espanya que darrerament ens en dona una de freda i una de calenta, va aconseguir d'emportar-se un punt positiu.

Classificació

Després d'haver arribat a l'equador del campionat i s'ha jugat ja un encontre de la segona volta, la classificació queda així:

	A	B	E	P	F	G	PTS.
1 Alcé	20	15	2	3	46	21	32+10
2 Xliver	20	13	3	4	30	23	20+11
3 Calvià	20	10	5	5	31	22	25+3
4 Andratx	20	8	9	3	28	19	25+5
5 Santanyí	20	9	7	4	26	20	25+3
6 Esporles	20	9	6	5	30	30	24+2
7 Llosetanes	20	9	5	6	26	21	23+1
8 Espanya	20	9	4	7	30	21	22+2
9 Andorra	20	9	4	7	33	25	22+4
10 Ginepro	20	7	7	6	41	33	21+3
11 Solidar	20	6	7	7	24	25	19-3
12 S'Arracó	20	7	4	9	26	25	18-2
13 Canadell	20	4	9	7	22	30	17-1
14 San Roque	20	4	9	7	21	30	17-3
15 La Unión	20	5	6	9	17	23	16-2
16 R.L. La Victoria	20	4	7	9	19	22	15-3
17 Indep.C/A	20	5	5	10	26	41	15-7
18 Pals	20	4	6	10	22	37	14-8
19 Al.Bobars	20	3	7	10	17	34	13-5
20 Miramon	20	2	4	14	14	55	8-10

TALLERS CAÑELLAS — ROTGER

SERVEI OFICIAL **FIAT**

FIAT PRESENTA LA NUEVA FIAT.

Lo último de Fiat ya está aquí. Con más pasión, más amor por el detalle. Fiat presenta el Fiat Punto. Más seguridad, cada centímetro del Fiat Punto ha sido concebido para proteger la vida a bordo. Más temperamento, un auténtico símbolo de fuerza y energía, con una estabilidad y una manejabilidad superiores a todo lo conocido hasta

ahora en su segmento. Más respeto por el medio ambiente, lo que significa la reutilización total de los materiales que lo componen, excluyendo en su producción todo tipo de productos perjudiciales para la naturaleza. Seis velocidades, el Fiat Punto SS "6 Speed" transforma todos los esquemas convencionales de conducción.

Sensaciones más energéticas y brillantes con consumos reducidos. El Fiat Punto presenta 19 versiones en 3 o 5 puertas.

Con el Punto, Fiat presenta la nueva Fiat.

FIAT PUNTO. LA RESPUESTA. FIAT

C/ Hispanitat, 19 - Tel. 66 06 47 (Llucmajor)

Infantils C.D. Espanya

Jaume
Foto: C. Font

Dos són els partits que ens queden per comentar-vos. I, passada la mala ratxa del perdre, ha vingut la del guanyar. Dues golejades seguides després d'aquell 12-2 immemorable.

La primera, golejada a La Salle d'1 a 7, amb gols de Rafa Ramos (4), Sebastià Canyelles (2) i Genaro Ramos (1).

El darrer partit del qual tenim notícia, una altra golejada. Aquest cop a casa, contra el Santanyí i un resultat preciós: CD Espanya, 6 - Santanyí, 2. Els gols llucmajorers marcats per B. Manresa (2), R. Ramos (3) i un de penaltie que va transformar el central Genaro.

Durant aquestes vacances de Nadal els nostres Infantils no han acabat de descansar, ja que els passats dies 28 i 29 de desembre disputaren un torneig a quatre al camp de son Verí, a s'Arenal. El primer partit va semblar una innocentada ja que s'havia de jugar a les 17 hores contra l'equip de la Victòria. Es veu que aquests en compte de 17 hores llegiren 7 hores i s'entregaren massa tard. Per tant, els nostres infantils guanyaren el partit sense jugar-lo. El segon partit va ser La Porciúncula-s'Arenal amb el resultat següent: Porciúncula, 3 - s'Arenal, 4.

Dia 29 es va disputar la final entre l'Espanya i s'Arenal amb el resultat de: Espanya, 3 - s'Arenal, 2. Com a conseqüència el trofeu de campió va ser per als nostres infantils. Els gols, 2 de R. Ramos i 1 de R. Secilla. ●

CLINICA DENTAL

Dr. Ll. Galmés Ferrer

HORARI:

Dilluns, dimecres i divendres (9 a 14)
Dimarts (9 a 13 i 17 a 19). Dijous (9 a 13)
Divendres horabaixa (16'30 a 20h)

Carrer Major, 77 - Tel. 66 20 17 - LLUCMAJOR

CAMISETES
XANDALLS

PLAÇA 18
serigrafia

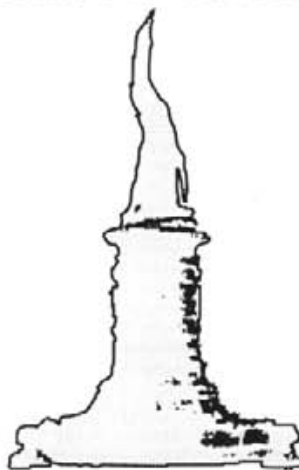
PLAÇA ESPANYA, 18
07620 LLUCMAJOR (MALLORCA)
TELÈFON 66 04 22

Restaurant

"AL SEU GUST"

CHEF: PED MARTINEZ

LOCAL CLIMATITZAT
TANCAT ELS DIUMENGES A LA NIT

C/. NICOLAU TABERNER, CANTONADA
PASSEIG JAUME III. TEL. 12 03 12

Notes columbòfiles del mes de desembre de 1994:

Joan Jaume

En el mes de desembre de 1994 el club Columbòfil Lluçmajorer a més de dur a terme les amollades d'entrenament de tots els coloms que properament prendran part a les curses de la temporada columbòfila 1995, que començarà en el mes de febrer amb les amollades d'Eivissa i continuarà a la península en les proves de velocitat, fons i gran fons. Ha desenvolupat, com a cada anys, la cursa nadalena en quatre amollades des dels següents punts: Porto Cristo, Artà, Alcúdia i Santa Ponça.

La classificació d'aquestes curses ha estat:

Porto Cristo: Primer classificat: Bartomeu Garau.

Artà: Bartomeu Garau.

Alcúdia: Janer i Tomàs

Santa Ponça: Gil Garau

Guanyador absolut: Gil Garau.

Un fet curiós és que el temps del guanyador absolut ha estat de sis minuts més que el temps emprat i l'any passat a la mateixa cursa.

Dia 20 de desembre de 1994, es va dur a terme, en el local social del Club Columbòfil Lluçmajorer, el bar Pou, el sopar que posava punt i final a les curses nadalenes. Aquestes, a més d'esser una preparació per a les curses de la temporada 1995 que començaran en els propers mesos, són a la vegada un record, de tot cor, dels columbòfils llucmajorers, a en Bernat Vadell, amic de tots nosaltres i, com recordareu, col.laborador d'aquesta revista.

El sopar va reunir a una vintena de colomistes i amics, que, a més de menjar, molt bé, per cert, parlaren de coloms i fets columbòfils. Dins aquesta festa el qui va rebre les màximes atencions per part de tots va esser el guanyador del "VI Memorial Bernat Vadell" amb qui vàrem tenir el gust de parlar un poc després.

En Gil va ser el guanyador, però, com a festa que intenta ser i és aquesta cursa columbòfila, els altres participants no se n'anaren amb les mans buides.

Els Germans Ballester foren els segons, i malgrat no arribaren a la porcella d'en Tomeu Fiol, arribaren a l'indiol. I tots, els uns i els altres, tingueren una bossa nadalena.

La festa acabà cantant un poc de tot i agraint les atencions que tingueren amb tots nosaltres na Carme i en Joan del "bar Pou".

Per acabar les notes columbòfiles, dir-vos que en Julià Monserrat ha fet primer de fons de la temporada 1994 a nivell regional i que, el colomer d'en Joan Janer i en Llorenç Tomàs ha fet primer de Mallorca i segons interinsular de l'amollada d'Oriola. (amb en Llorenç Tomàs parlarem d'aquest fet i a una propera revista sortirà l'entrevista). ♦

Entrevista a en Gil Garau Mestre

Guanyador del V i VI "Memorial Bernat Vadell":

En Gil Garau, en "Gil", és un dels colomistes més novells del club Columbòfil Lluçmajorer, però això no ha fet que ja hagi donat proves del seu bon quefer amb aquestes aus dins la nostra societat. Enguany, igual que l'any passat, en Gil, ha estat el guanyador del VI Memorial Bernat Vadell, prova de velocitat per equips que es du a terme en aquestes dates nadalenes en memòria del nostre company i amic Bernat Vadell que tant estimà aquestes proves.

-Què ens podries dir d'aquesta prova de velocitat per equips?

-En primer lloc vull dir que si he guanyat aquesta cursa ha estat degut a la mala sort que l'equip d'en Tomeu Garau va tenir a la darrera amollada del concurs, quan ja la victòria pareixia seva, ja que duia 24 minuts d'avantatge als meus.

D'aquest concurs, que acaben de fer, per mi té tanta importància, com per a un altre, poden tenir les proves de velocitat que en els mesos de febrer i fins al maig durem a terme des de la península.

Són quatre curses de pocs quilòmetres de 35 a 45, els que es poden fer dins Mallorca, però que presenten veritables dificultats pels coloms, unes vegades motivades per la climatologia i altres per la selvatgina i els escopeters.

Però el més important és que en aquesta prova tots els qui hi prenguin part jugam amb les mateixes condicions una vegada que hem fixat el nombre de coloms que com a mínim i màxim hi poden prendre part.

-Com has duit a terme la selecció de l'equip?

-A l'hora de seleccionar els vuit coloms, que he emprat per dur a terme les curses, m'he fixat que els animals estassin bé de salut i ploma, i, que no tenguessin por de l'aigua, ja que, a una de les proves es guanya temps si els coloms travessen la badia en lloc de costejar.

En primer lloc, he de dir-te que no he utilitzat un equip, sinó que han estat dos els que he emprat durant aquestes quatre curses.

Els dos equips, un de mascles i l'altre de femelles, han estat formats per coloms de dos i tres anys, del 92 i 93, que l'any passat ja havien format equip per aquestes mateixes curses, en el "V Memorial Bernat Vadell", i m'havien

duït a la victòria. Aquest va ser bàsicament el meu punt de partida per fer els equips, però, aquest grup de coloms el vaig reforçar introduint dos coloms que havien pres part a les curses que la federació ha duit a terme des d'Eivissa en aquest any.

-Quin sistema has emprat per viatjar?

-El sistema emprat amb aquests coloms ha estat el que es diu "al natural" és a dir, els coloms anaven aparellats, vaig fer coincidir el que els mascles del primer equip anassin acollats amb les femelles de l'altre equip, això té molts avantatges i un greu inconvenient.

L'inconvenient és que si es perd un colom, la seva parella queda a l'aire, i amb dificultats per combatre amb possibilitats de fer premi.

I els avantatges són, que l'interès que els coloms tenen per tornar al colomer es veu reforçat per l'estimació cap a la seva parella, la potenciació de la territorietat, despertada per la necessitat de tenir un lloc dintre del colomer, per poder fer el niu, una vegada aparellat, i la defensa d'aquest petit espai davant altres mascles o femelles. Això, ha fet que tant mascles com femelles tinguessin un interès gros a fer via per tornar.

També he mirat la posició de niu i a la darrera cursa, la de Santa Ponça dos, dels tres mascles que feien l'equip, tenien coloms del dilluns abans, com és de suposar aquest va esser un fet provo-

cat.

-Quin entrenament has donat en aquests dos equips?

-Sis setmanes abans de començar les curses vaig posar-me a donar-los entrenaments. En vaig entrenar un en direcció a Porto Colom i l'altre cap Artà. Des d'aquell moment aquests coloms viatjaren com a equip i deixaren de banda els altres coloms del colomer i amb ells ja no han fet cap amollada més.

El de Porto Colom, era el dels mascles i tret d'una encontrada amb el falcó, on un d'ells va resultar ferit, la sort l'ha acompanyat. Tot d'una que va haver fet l'amollada de Porto Colom, el vaig girar en direcció a Ciutat perquè pogués dur a terme la cursa de Santa Ponça. Aquest, ha estat el que m'ha donat més compte aquest any.

El segon equip, el de les femelles, va esser entrenat per dur el pes de les dues amollades del mig, la d'Artà i la d'Alcúdia. Aquest equip no va tenir tanta sort com el dels mascles, ja que es va trobar amb els caçadors, on una en va sortir mal ferida i, que, després d'arribar a ca meva, va morir el vespre mateix.

Els dos equips han tengut el mateix entrenament. Amollades de molt curta distància els primers dies per després anar allargant fins arribar al punt d'amollada abans del dia de la cursa. Les amollades sempre han estat damunt la línia en què s'havia de dur a terme la cursa puntuable, això crec que és el més important, amollar damunt la línia que els coloms han de prendre per arribar a ca seva.

He entrenat l'equip fins en el darrer moment, basta dir-te que els mascles havien anat cada dia a Santa Ponça la setmana de la cursa, i el temps en que vingueren demostra que sabien bé on anaven, encara que, les condicions climatològiques eren contràries, en el moment de l'amollada plovia i el cel estava cobert, i segurament no costejaren la badia sinó que el travessaren. Això és molt exposat ja que si tens la topada amb falcons o escopeters, la cursa està llesta.

-Quina importància has donat al menjar?

-El menjar dels coloms que han prestat a les curses ha estat el mateix que els altres coloms del colomer. Ha estat el menjar de repòs que en aquesta època donam als coloms, mescla amb un poc d'ordi, que té la funció depurativa.

Ara bé, els coloms només han menjat en el moment de la seva arribada al colomer hi han anat amb un poc de fam tan a les amollades d'entrenament com a les curses, tot per potenciar la velocitat.

-Quins factors tenen més importància per a tu en aquestes curses?

-El factor que té més importància és la sort, la sort pot fer que guanyis o que perdís.

Però, amb això, el que vull donar a entendre és que el factor és fonamental, però, aquesta sort no ve de l'aire del cel, sinó que s'ha d'anar a cercar, seleccionant, entrenat, mimant i arriscant els coloms, una altra fins que tenim un equip que funciona. Llavors és quan la sort juga el seu paper, no deixant que l'equip es trobi amb els escopeters, aquests mal anomenats caçadors que tiren a tot quan veuen pel gust de tirar o matar, o amb el falcó, que a causa del seu augment, motivat per unes lleis proteccionistes, molt justes en el seu moment i que possibilitaren la recuperació d'aquesta espècie que estava en un moment perillós per a la seva subsistència,

avui, lluny de l'extinció comença a esser un perill pel nostre esport al no estar controlat.

-Alguna cosa més?

-Sí, vull agrair a tots aquells que m'han ajudat a preparar aquesta cursa mitjançant la col·laboració en els entrenaments dels coloms. Sense ells no hagués pogut fer aquest bon paper. Gràcies a tots.

NOTES:

El dia dels Reis, hi ha una cursa de velocitat per equips de tres coloms a un punt de sortejar, el primer premi és una bicicleta tot terreny i, a més, hi ha premis per al segon i tercer. Esperam que la majoria de colomòfils hi prenguin part.

MOLTS D'ANYS I BONES FESTES. ♦

FABRICA DE JOIERIA GARAU

(Ca'n Caieta)

Fabricant Illes Balears 030

Només es fabrica amb or de primera llei (18 K)

Especial Noces, Comunion i Naixements

JOIES D'ESTIL MALLORQUÍ

Granets   *Polseres mallorquines*
Cordoncillos   *Arracades*
Aros   *etc., etc.*

NOVETAT ESPECIAL:

Fotos gravades en plaques d'or

C/ Born, 29 - Tel. 66 04 03 LLUCMAJOR

Entre noltros

Naixements any 1994

Mes	Nins	Nines	
Gener	6	5	11
Febrer	3	3	6
Març	1	2	3
Abril	4	1	5
Maig	9	7	16
Juny	2	4	6
Juliol	7	1	8
Agost	1	1	2
Setembre	3	5	8
Octubre	6	8	14
Novembre	7	5	12
Desembre	3	1	4
52 nins		43 nines	95

*En total 95 naixements on hi ha 52 nins i 43 nines, hi ha una lleugera diferència entre nins i nines, tan sols de 9.

*Hi ha hagut en l'any 1994 dues bessonades: GUILLEM I CATALINA MUT SALVÀ fills d'Antoni i Aina nasqueren el 16-IV-94

MIQUEL-ANGEL i MARIA ANTÒNIA MARZO BARCELÓ, fills de Mariano i Maciana M., nasqueren el 13-X-94.

*La darrera inscripció recollida fins ara és la de:

AGUSTÍ AMENGUAL I VADELLELL, fill d'Agustí i Antònia, nasqué el 19-XII-94

*Els mesos on hi ha hagut més naixements han estat el de MAIG (16), li segueixen OCTUBRE (14) i NOVEMBRE (12)

*Els mesos de menor incidència en natalitat són els d'AGOST (2) i MARÇ (3)

*Ha coincidit que la natalitat és la mateixa que l'any 1992 i que hi ha hagut un lleuger augment des de l'any passat 1993 amb 91 naixements i enguany amb 95.

Matrimonis

Mes	Canònic	Civil	
Gener	2	0	2
Febrer	5	1	6
Març	5	0	5
Abril	8	4	12
Maig	6	3	9
Juny	3	2	5
Juliol	7	0	7
Agost	2	0	2
Setembre	7	1	8
Octubre	7	1	8
Novembre	7	4	11
Desembre	3	0	3
62 canònics		16 civils	78

*El darrer matrimoni inscrit en el mes de desembre és el de: JORGE PERELLÓ FRONTERA i ARACELI SANTIAGO RUIZ es casaren 17-XII-94 a l'església de Ntra. Sra. de la Lactància.

*En total hi ha hagut 78 matrimonis, 62 per l'església i 16 pel jutjat.

*Els mesos on hi ha hagut més nocces han estat el d'abril (12) i novembre (11).

*Els mesos en que menys s'han casat han estat el de gener (2), agost (2) i desembre (3).

*El nombre de matrimonis ha baixat des del passat any 1993 que n'hi va haver 82 a enguany amb 78. Però segueix la tendència per majoria a ca-

sar-se per l'església.

*Per un error no va sortir la dada següent: FRANCISCO GARCIAS ROSSELLÓ i ANTÒNIA RIERA GARCIAS es casaren el 16 juliol 1994 al Convent de Sant Bonaventura.

Defuncions

Mes	Homes	Dones	
Gener	5	5	10
Febrer	2	3	5
Març	5	6	11
Abril	5	2	7
Maig	0	2	2
Juny	2	5	7
Juliol	7	4	11
Agost	4	2	6
Setembre	3	3	6
Octubre	3	3	6
Novembre	7	4	11
Desembre	6	5	11
49 homes		44 dones	93

*La darrera inscripció realitzada fins ara ha estat la de: JOANA TOMÀS i GARCIAS que morí el 26-XII-94 als 84 anys.

*Les persones que s'hagin mort a l'hospital estan inscrites a Palma en compes de Lluçmajor, per tant no hauran sortit esmentades a la revista.

*Hi ha 4 mesos on la mortalitat ha estat més grossa: MARÇ (11), JULIOL (11), NOVEMBRE (11) i DESEMBRE (11)

*Els mesos de menys mortalitat han estat el de febrer (5), Agost (6), Setembre (6) i octubre (6)

*Han baixat el nombre de morts en relació a l'any passat que n'hi va haver 120 i enguany n'hi ha hagut 93, és a dir, 27 manco.

36

Boutique

C/. Impremta, nº 1 - (Pas d'en Quint)
Tel (971) 72 40 98 - 07001 Palma de Mallorca

TALLER MECANICO
NOGUERA

DEL MOTOR I DE L'AUTOMÒBIL

Pedro Noguera Enseñat

AGENT OFICIAL

Taller autoritzat

automòbils

piva motor s.a.

C/ Ripol, 38 - Tel. 64 22 13

Relació Edat-Defunció

Edat	Nº Persones
98 anys.....	1
96 anys.....	1
95 anys.....	1
94 anys.....	1
93 anys.....	2
92 anys.....	2
91 anys.....	2
90 anys.....	3
89 anys.....	7
88 anys.....	3
87 anys.....	4
86 anys.....	4
85 anys.....	5
84 anys.....	1
83 anys.....	4
82 anys.....	4
81 anys.....	4
80 anys.....	4
79 anys.....	6
78 anys.....	4
77 anys.....	1
76 anys.....	2
74 anys.....	3
73 anys.....	3
72 anys.....	3
71 anys.....	1
70 anys.....	2
69 anys.....	1
68 anys.....	1
67 anys.....	1
66 anys.....	2
62 anys.....	1
60 anys.....	1
57 anys.....	1
56 anys.....	1
46 anys.....	1
41 anys.....	1
37 anys.....	1
32 anys.....	1
28 anys.....	1
24 anys.....	1

Σ= 93 persones
Total

*L'edat més baixa és la de 24 anys, i la més elevada, la de 98 anys.

*La mitja d'edat en la mortalitat d'enguany és de 77'064516 anys. ± 77 anys, per tant es manté com l'any passat 1993 on també es fixava en 77 anys (77'01441)

EURO - IDIOMAS

Llucmajor

Apreneu idiomes amb grups molt petits amb professors amb experiència natis i llicenciats

Acadèmia d'Idiomes
Carrer Rei Jaume II, 48 • Llucmajor • Tel. 66 11 33

TWINGO PRESENTA SU COLECCIÓN 195

LA PODRÁS VER EN

BARTOMEU JAUME NADAL, S.A.

Ronda Migjorn s/n. Tels.s 66 01 40 i 66 00

¿...SERÁ UNA BICICLETA?

Passatemps

SOPA DE LLETRES

10 carrers antics de Lluçmajor

C	O	R	P	O	B	A	J	C	R	I	A	P	T	I	D	G	O	F
A	S	P	P	B	N	S	A	O	A	C	D	R	E	A	C	N	A	M
R	C	A	U	M	L	A	B	R	A	C	J	A	L	H	M	A	C	O
O	Z	Z	N	A	B	M	C	P	A	F	R	C	T	V	F	E	P	I
I	R	C	T	P	A	B	P	A	D	R	P	E	A	T	P	B	D	L
F	C	S	A	C	O	U	J	R	P	S	G	F	B	R	T	N	A	C
F	O	C	H	B	I	Q	C	S	E	I	F	M	O	E	I	S	I	T
H	R	A	V	G	S	E	P	R	S	V	R	S	U	R	F	E	L	E
T	O	I	E	Z	J	Q	R	Q	D	E	A	O	E	O	I	R	G	U
E	E	B	T	A	S	A	P	G	M	P	I	Z	T	L	H	E	T	H
A	S	A	V	G	F	S	N	O	P	D	T	R	V	A	I	N	E	A
R	A	S	A	A	K	P	Q	L	V	B	P	U	E	Z	G	I	H	X
V	I	T	T	T	S	G	U	I	O	U	T	E	Y	S	T	R	Y	Q
F	U	V	E	S	V	Q	A	T	E	L	D	V	X	H	I	A	U	E
A	Q	E	G	K	I	M	F	E	C	I	V	E	I	N	T	M	P	P
E	I	K	V	R	F	S	B	O	M	X	P	X	E	X	E	E	X	J
L	S	U	E	N	E	O	M	I	A	I	N	O	C	D	P	I	Q	A

Solució del mes passat

-Luxemburg
-Finlàndia
-Dinamarca
-Suïssa
-Bèlgica
-Alemanya

-Portugal
-Àustria
-Holanda
-Itàlia
-Espanya
-Islàndia
-França

38

Pes forat d'es moix

La resposta del poble, quant a la selecció de deixalles, ha estat molt bona. Tant és així que sovint els contenidors de vidre es troben plens i les botelles s'han de deixar fora, on passen dies i dies produint un trist panorama.

No hi seria de més que es posassin més contenidors o que la recollida es realitzàs més sovint. ♦

ESPORTS LLOMPART

Espardenyaria

GRAN VARIETAT D'ESPARDENYES,
PRENDES ESPORTIVES
I ARTICLES DE PESCA

C/. Estrella, 21 Tel. 66 05 78 LLUCMAJOR

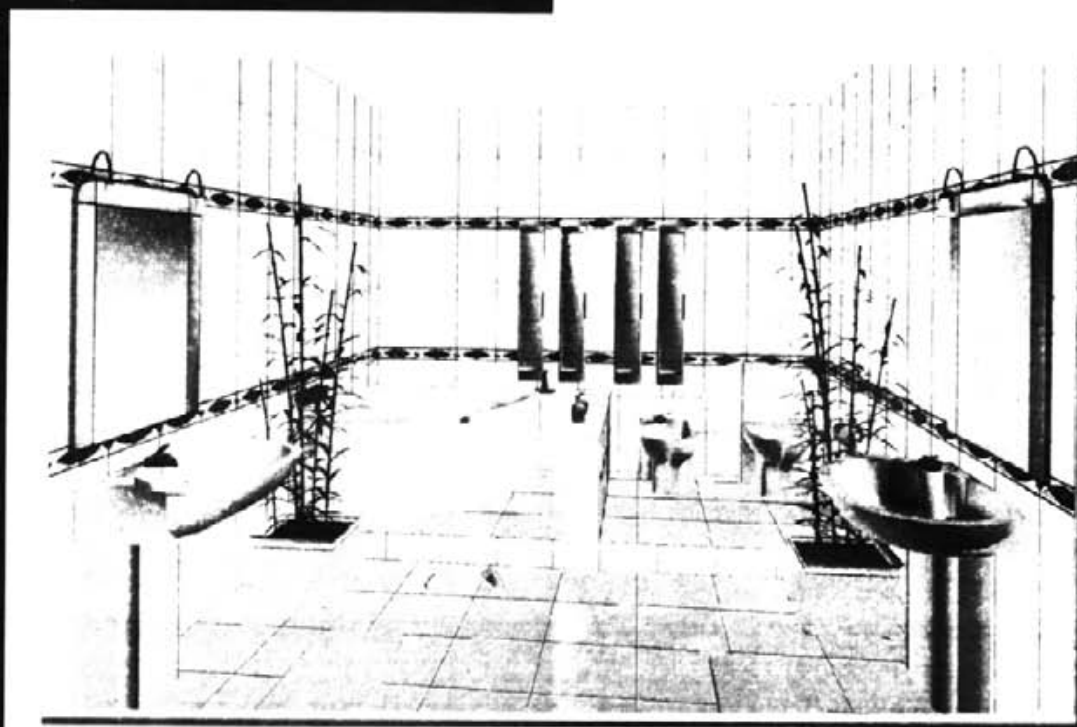

COSMETICA
PERFUMERIA
REGALS
ROBA INTERIOR

Infants, home i dona

C/. Major, 101 - Tel. 12 01 34 (Lluçmajor)

Com és la cambra de
bany dels seus somnis?

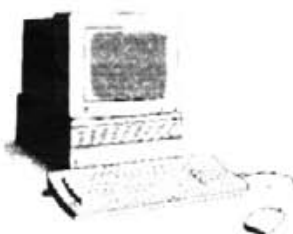
**Vegeu-la ara
a tot color.**

ROCA

DIBA DISSENY
INTREGRAL DEL BANY

Avui mateix, gràcies
al nostre ordinador
podreu veure a
MASSANELLA la

vostra nova cambra de bany ROCA.

A tot color i en tres dimensions sense que
no hi manqui cap detall: banyera,
sanitaris, revestiments ceràmics, aixetes,
complements... Tot tal com ho havíeu
somniat i sense començar les obres.
Veniu a MASSANELLA i deixau de
somniar.

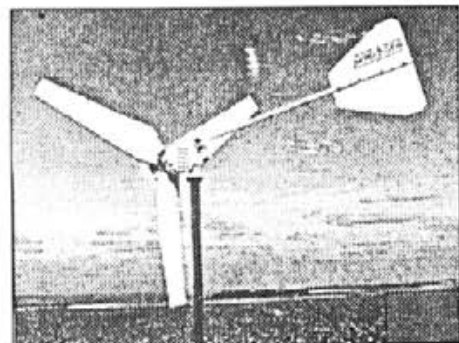
MASSANELLA

Ctra. Valldemosa, 44 - Tel. 75 03 45

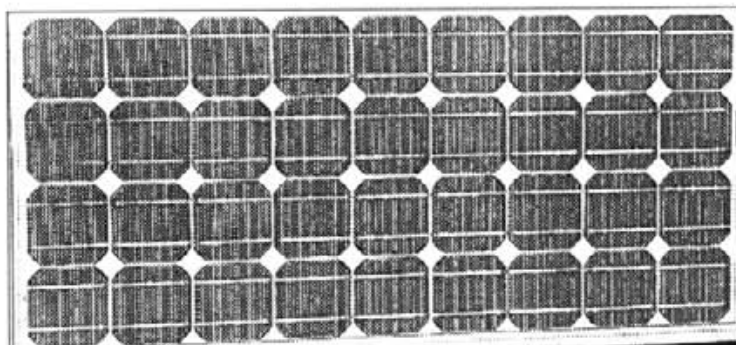
AUTO-ELECTRIC
Barcelo
S.L.

Ronda de Ponent, 26 - Tel. 66 01 70 (LLUCMAJOR)

ENERGIA SOLAR
ENERGIA EÒLICA
BATERIES
GENERADORS
REGULADORS

SEAT

Rubi Automòviles
Llucmajor, S.L.

Ctra. Arenal s/n - Tel. 66 02 34 - 66 16 18

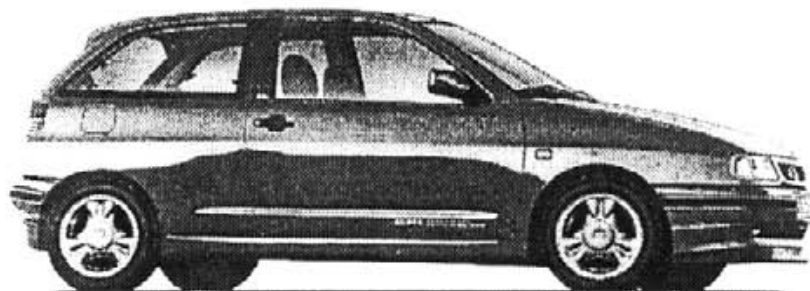
COCHE DEL AÑO EN ESPAÑA 1994

La prensa especializada no podía equivocarse

al elegir al SEAT IBIZA Coche del Año en España 1994 (*). Un automóvil fruto de la tecnología alemana más vanguardista. Construido en la fábrica más moderna de Europa: Martorell. Un nuevo concepto automovilista que recupera el placer y la alegría de conducir. Con seguridad y excelentes prestaciones. El mejor equilibrio entre calidad y precio. Un reconocimiento, de los que más saben, a la elección de miles de conductores. Al futuro de una gran empresa. Un éxito del que tu también puedes participar probándolo en tu Concesionario SEAT. Y beneficiándote de unas condiciones de compra únicas. Para llevarte el mejor Coche del Año. Como tu quieras. Descubrela.

EMOCIONATE

**SEAT
IBIZA**

SEAT

**CUANDO LO PRUEBAS
SABRAS EL PORQUE**

EN TODA LA RED DE CONCESIONARIOS SEAT